

Tisdagen den
6 april 1976

Tisdagen den 6 april

Kl. 19.30

Förhandlingarna leddes till en början av herr förste vice talmannen.

*Avdrag vid inkomst-
beskattningen för
gåvor till religiösa
m. fl. ändamål*

§ 1 Avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till religiösa m. fl. ändamål (forts.)

Fortsattes överläggningen om skatteutskottets betänkande 1975/76:51.

Herr WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Avdragsrätt för gåvor till ideella och humanitära ändamål har i svensk politisk debatt kommit att bli ett av de mest uppretrade kraven och ett av de stridsämnen där positionerna är mest låsta.

Det är många år sedan vi från folkpartiets sida första gången motionerade om avdragsrätt vid beskattningen för gåvor till bl. a. religiösa ändamål. Då var vi ensamma om det, men med åren har hela den icke-socialistiska oppositionen förenat sig i kravet. Inom socialdemokratien har utvecklingen varit den motsatta, även om huvudlinjen ända från början var klart negativ. Det fåtal enskilda socialdemokratiska riksdagsmän som till att börja med visade förståelse för vårt krav finns antingen inte kvar i riksdagen eller har med tiden rättat in sig i partiledet.

Det finns anledning att på nytt sammanfatta de huvudsakliga skälen för avdragsrätten och samtidigt visa hur ohållbara de vanligaste invändningarna egentligen är.

Den principiella uppfattning som ligger bakom kravet på avdragsrätt – som ju inte bara gäller religiösa ändamål utan också u-hjälp och andra humanitära, kulturella, vetenskapliga eller eljest uppenbart samhällsnyttiga ändamål – går ut på att staten har anledning att främja idealiteten i samhället utan att för den skull bestämma vilka ändamål som skall främjas. Det ligger enligt vår mening en betydande fara i ett system som innebär att staten genom bidragsgivningen till ideella organisationer och utformningen av bidragsvillkoren skaffar sig en möjlighet att direkt eller indirekt styra deras verksamhet.

Vi anser vidare att den socialdemokratiska inställningen i den här frågan står i motsatsförhållande till det ivriga talet om att främja idealiteten och särskilt folkrorelsernas arbetsmöjligheter i vårt samhälle. Det har på senare år allt oftare inom t. ex. broderskapsrörelsen uttryckts irritation över att vi i argumenteringen för avdragsrätten hänvisat till att man från de kristna samfundens sida klart förordat just denna form av statlig medverkan för att skapa förbättrade arbetsförhållanden för ideella organisationer och kristna samfund. Jag kan emellertid hänvisa till otve-

Tisdagen den
6 april 1976

*Avdrag vid inkomst-
beskattningen för
gåvor till religiösa
m. fl. ändamål*

tydiga uttalanden i den riktningen från Sveriges frikyrkoråds samarbetsnämnd, som företräder flertalet kristna kyrkor och samfund i vårt land. Enligt vår mening är det naturligt att ta hänsyn till denna opinion.

Till dessa två huvudsynpunkter kan fogas en tredje, som fått större tyngd allteftersom den extra ekonomiska belastningen på samfunden och organisationerna blivit alltmer betungande och kommit att framstå som alltmer orättvis och omotiverad. När t. ex. den allmänna arbetsgivaravgiften infördes var avsikten uppenbarligen inte att den skulle komma att drabba arbetsgivare av det slag det här är fråga om på det sätt som skett. Hur det i praktiken förhåller sig framgår av att de kristna samfunden i allmän arbetsgivaravgift – de sociala avgifterna alltså inte inräknade – och andra skatter och avgifter betalar in ungefär dubbelt så mycket som de får genom det särskilda bidraget till trossamfund.

Mot den bakgrunden framstår i all sin torftighet den socialdemokratiska linjen att stödet till trossamfunden skall ges i form av direkta statsbidrag och att man därför måste avvisa kravet på avdragsrätt för gåvor bl. a. till samfunden.

Det finns problem med den praktiska utformningen av en avdragsrätt av det slag som vi föreslår. Det har vi från folkpartiets sida aldrig förnekat och det är man också inom samfunden klart medveten om. Insikten om att det förhåller sig så är ju f. ö. det starkaste argumentet för den utredning som vi år efter år begärt men som regeringspartiet alltid ställt sig avvisande till.

Den svårighet som flitigast åberopas som hinder för införande av den avdragsrätt vi begär är att den skulle gynna dem som har stora inkomster. Det är sant att avdragsrätten skulle kunna utformas så att den får en sådan effekt. Men det vore ju att från början misskreditera systemet, och vi har självfallet aldrig förordat en sådan utformning. Tvärtom har en arbetsgrupp inom folkpartiet med hjälp av juridisk och ekonomisk expertis utarbetat ett förslag som skulle eliminera de riskerna.

En annan vanlig invändning som tydligen tillmätts stort bevisvärde är att avdragsrätten inte skulle passa in i vårt skattesystem. Till det är bara att säga att olika former av avdragsrätt med betydligt mer ingående effekter accepteras utan invändningar. Dessutom har arbetsgruppen inom folkpartiet också på den här punkten visat på en utformning av avdragsrätten som på ett avgörande sätt försvagar det nämnda argumentet.

Jag förstår att det kan vara en smula motbjudande för en socialdemokrat att medverka till en ordning som gör att den enskilde får mer att säga till om när det gäller hur de pengar skall användas som han vill satsa på olika former av samhällsnyttig verksamhet – särskilt om systemet skulle utformas så att han får ekonomiska favörer som indirekt ökar det ekonomiska trycket på andra som har mindre att röra sig med.

Jag har däremot svårt att förstå att socialdemokratin som en man avvisar ett önskemål som så stora grupper av icke alltför engagerade människor i vårt land står bakom – särskilt som kravet gäller just en utredning om hur avdragsrätten skulle kunna utformas för att inte ge de effekter

som vi alla anser oacceptabla. Det envisa motståndet tyder snarare på en ideologisk låsning än på omsorg om idealitetens villkor i vårt samhälle.

I detta anförande instämde herr Hylltander (fp) och fru Swartz (fp).

Herr NILSSON i Agnäs (m):

Herr talman! Det ärende som vi behandlar och är villiga att avgöra i kväll har en lång riksdagshistoria bakom sig, vilket också angivits av de två tidigare talarna och av utskottets betänkande. Den sträcker sig tillbaka till de två kamrarna på Helgeandsholmen. Jag kan för min del höra många stämmor från debatten i denna fråga under de gångna tio tolv åren.

Frageställningen har i vissa detaljer från början varit en annan, men i stort sett har den rört sig om samma sak. Nu har vi dessutom fått en skatt som slår mycket orättvist mot de samfund och organisationer som vi velat hjälpa med de motioner som ligger bakom reservationen till betänkandet i dag. Jag tycker att det är en ynkedom att en positiv lösning inte kunnat vinnas.

Jag vill i dag säga några ord om vad utskottet skriver i år, även om det däri som syftar tillbaka på förra året.

I fjol var röstsiffrorna 148–146 sedan rättfärdighetskampen herr Sjöholm stigit över på vad han menade var den rätta sidan.

Förra året skrev majoriteten att utskottet hade *all* förståelse för syftet med motionerna i den mån detta var att tillföra folkrorelserna och andra ideella verksamheter ökade ekonomiska resurser för sin verksamhet. Ändå avstyrkte man motionskraven.

Reservanterna hade också förståelse, men deras förståelse skulle ha medfört det motsatta resultatet; de sade ja till avdragsrätt.

I år skriver utskottet att motiven har blivit försvagade. Det utgår numera i stället bidrag, och vissa skatteförhållanden har förändrats i positiv riktning för de ideella organisationerna. Utskottet talar ändå även i år om förståelse. Men utskottet finner vid sin granskning av förslaget att det är mycket svårt att genomföra.

Jag minns att jag själv någon gång deltagit i debatten. Jag hade en gång en diskussion med herr Wörnberg, som var mycket positiv till själva tanken men sade att det skulle vara mycket svårt att lösa de tekniska och fiskala problemen i sammanhanget.

I det föreliggande betänkandet heter det på nytt att avdragsrätt egentligen är en avvikelse från grundläggande principer i skattelagstiftningen och skulle medföra högst varierande ekonomiska konsekvenser för de skattskyldiga. Man menar också att avdragsrätten skulle medföra ofrånkomliga orättvisor. Men allt detta skall vi försöka komma till rätta med. Vi begär inte att avdragsrätt utan vidare skall införas utan vi begär att frågan skall utredas. När man antyder att detta är svårt vill vi framhålla, som också nämns i reservationen, att det finns andra länder där man har löst problemet. Det vore en ynkedom om inte vårt kanslihus med

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

*Avdrag vid inkomst-
beskattningen för
gåvor till religiösa
m. fl. ändamål*

Tisdagen den
6 april 1976

*Avdrag vid inkomst-
beskattningen för
gåvor till religiösa
m. fl. ändamål*

alla sina resurser kan ordna det. Och om man inte där kan åstadkomma det kan vi, som herr Wikström framhöll, pröva de utvägar som man kan komma fram till på andra håll. Jag är alldeles övertygad om att de skäl som anföres bara är svepskäl.

När utskottsmajoriteten talar om att en sådan här avdragsrätt skulle gynna de rika måste jag ställa mig frågande. Menar man verkligen att det är risk för att personer med höga inkomster skulle ge väldiga gåvor t. ex. till Lewi Pethrus stiftelse i Stockholm eller till missionen? Och om de gjorde det, skulle det vara en katastrof? Sveriges verkligt "billiga" u-hjälp, den som kostar minst i administration men når längst, ges av missionssällskapen. Om ett antal personer lämnade stora gåvor till dem och yrkade avdrag tror jag att svenska staten ändå skulle tjäna på det, med tanke på vad det skulle betyda i avlastning på ett annat område. Jag tror emellertid att ytterst få av de stora inkomsttagarna skulle gå den vägen.

De som vi tänker på är de vanliga givarna som envetet och troget lämnar sina gåvor och som nu kommit i den situationen att det är svårt att få pengarna att räcka till. Att ge dem rätt att göra avdrag för gåvorna skulle vara en uppmuntran.

Hur detta skulle gå till borde som sagt utredas. Som det står i reservationen anser vi att avdragsrätten skulle vara ett värdefullt komplement till statliga bidrag. Vid sidan av vad som kan ges i allmänna bidrag skulle de medel som flyter in som gåvor kunna främja den verksamhet som ligger oss alla varmt om hjärtat, som vi har förståelse för. Jag undrar om inte förståelsen kunde sträcka sig så långt att riksdagen i dag gick med på att utreda frågan. Skulle det verkligen ligga någon fara i att alla här kom överens om att granska den? Visar det sig sedan att det inte går, böjer vi oss för det och säger: Det var tyvärr helt omöjligt när man såg närmare på det.

Jag är för min del alldeles övertygad om att det kommer att gå bra. Jag yrkar bifall till reservationen.

I detta anförande instämde herr Fridolfsson (m).

Herr LUNDGREN (s):

Herr talman! Utskottet har fyra eller fem argument för att avstyrka motionerna om avdrag vid inkomstbeskattning för gåvor till religiösa m. fl. allmännyttiga ändamål. Låt mig kort summera vad utskottet anför.

Utskottet säger för det första att "allmännyttiga och liknande ändamål bör främjas genom direkta bidrag av allmänna medel"; för det andra att "avdragsrätten för kommunalskatt med däri ingående församlings-skatt slopats för fysiska personer"; för det tredje att avdragsrätten "skulle också medföra ofrånkomliga orättvisor, bl. a. på grund av svårigheten att åstadkomma en lämplig och i taxeringsarbetet hanterlig avgränsning mellan avdragsgilla och ej avdragsgilla gåvoändamål"; för det fjärde att avdragsrätten "har givetvis den största betydelse för dem som har hög

inkomst och skulle samtidigt medföra att låginkomsttagare och deras intressen missgynnas”.

Mot dessa argument har reservanterna bara ett argument, nämligen att avdragsrätten ”kan vara ett värdefullt komplement till statliga bidrag”.

Den här korta redovisningen av argumenten för och emot avdragsrätten visar hur svagt rustade avdragsrättens försvarare är. Vi är alla i den här kammaren överens om att exempelvis folkrörelserna skall stödjas. Det är formerna för stödet vi tvistar om. Utskottsmajoritetens bestämda uppfattning är att folkrörelser och ideell verksamhet skall stödjas genom direkta bidrag. Det sker också i ständigt ökande omfattning. Vi beslutade exempelvis för några veckor sedan enhälligt här i kammaren om en höjning av bidraget till trossamfunden och till lokaler för trossamfunden från 21 till 27 miljoner. För jämförelsens skull bör vi kanske erinra varandra om att detta bidrag var 2 miljoner budgetåret 1972/73. Det är alltså utan tvivel fråga om en snabb och kraftig uppräkning.

En annan sak som det kan finnas anledning att nämna i dag är att föreningsskatteutredningen föreslår att rent ideella föreningar skall bli skattefria.

Utöver dessa exempel skulle jag kunna nämna en lång rad av direkta bidrag – statliga och kommunala – till ideell verksamhet. Dessa bidrag kommer fortsättningsvis – det är jag alldeles övertygad om – att stadigt öka. Folkrörelserna skall verkligen stödjas. Så långt är vi nog rätt överens, men sedan går alltså uppfattningarna isär.

Utskottets socialdemokratiska majoritet anser att det är oriktigt att i detta sammanhang blanda in krångliga och orättvisa avdragsförmåner för enskilda givare. De borgerliga anser däremot att orättvisa avdragsförmåner för enskilda givare är bra – orättvisa avdragsförmåner stimulerar t. o. m. deras givande.

Jag skall erinra om några enkla siffror som jag har nämnt i någon tidigare debatt här i kammaren. En pensionär, som inte kan göra några avdrag alls vid taxeringen, får – om han eller hon ger en gåva på 1 000 kr. – en nettoutgift på just 1 000 kr. Den däremot som har en årsinkomst på låt oss säga 60 000 kr. får en nettoutgift på endast ca 400 kr. för samma gåva. En givare med en årsinkomst på 200 000 kr. behöver bara betala ca 200 kr. för sin tusenlappsgåva.

Särskilt besynnerligt tycker jag det är när kristna vill ha denna avdragsförmån. I förra årets debatt i kammaren sade jag ungefär så här.

I kristna sammanhang säger vi ofta att vi ger vår gåva till Gud och till Guds verk. Min stillsamma undran nu liksom då är den här: Skall man verkligen yrka avdrag för en gåva till Gud?

Det finns, herr talman, även en rad andra skäl mot avdragsrätten. Avdrag måste ju t. ex. styrkas. Vi som mer eller mindre regelbundet går i kyrkan skulle i fortsättningen bli tvungna att begära kvitto på våra kollektgåvor. Anonymiteten skulle försvinna – den brukar vi hålla ganska styvt på när vi ger en gåva.

Låt mig sedan göra några kommentarer till det som sagts av dem

Tisdagen den
6 april 1976

*Avdrag vid inkomst-
beskattningen för
gåvor till religiösa
m. fl. ändamål*

som deltagit i debatten före mig. Såväl herr Hallenius som herr Wikström och herr Nilsson i Agnäs har sagt: En utredning kan vi väl i alla fall få. Herr Hallenius påstod att reservanterna krävde en allsidig och förutsättningslös utredning. Nja, det står nog ändå inte riktigt så. I reservationens kläm begär man en utredning om införande av rätt till avdrag. Det står ingenting om att utredningen skall vara förutsättningslös, utan detta innebär en beställning av en avdragsrätt, som den socialdemokratiska majoriteten inte kan instämma i.

Reservanterna känner väl till att 1972 års skatteutredning bl. a. har att se över hela avdragssystemet, och då lär man väl titta på den här saken också. Direktiven i utredningen går emellertid inte ut på att införa fler avdrag utan att minska antalet avdrag. F. ö. vill jag erinra herrarna om att den skattedebatt som pågår sannerligen inte har särskilt många hejarop till dem som vill införa nya orättvisa avdrag, som gynnar höginkomsttagare och missgynnar låginkomsttagare. Men den sortens opinion kanske passar den borgerliga värderingen ganska illa.

Herr Wikström nämnde Frikyrkorådet och ville ge sken av att frikyrkligheten är enig i de här frågorna. Det finns anledning att sätta många frågetecken efter det påståendet. Jag behöver bara till kammarens protokoll läsa in delar av en huvudledare i Svenska missionsförbundets tidning, nr 4 år 1976, där chefredaktören med anledning av dessa frågor säger:

”Men uppfattningarna är inte entydiga – inte ens inom samfunden själva. Samtalen i Sveriges Frikyrkoråd”, som herr Wikström hänvisade till, ”har avspeglat tydliga skillnader.

Även om man maximerar gåvosumman, för vilken avdrag får göras, gynnar man den ekonomiskt starkare gruppen. – – De utländska positiva erfarenheter folkpartiet åberopar”, jag tror att även herr Nilsson i Agnäs åberopade dem, ”kan kompletteras med många negativa effekter – framför allt i USA.

Principiellt ligger det något motsägelsefullt i tanken på skattelindringar för ideella engagemang.

Att klart kunna avgränsa och definiera religiösa, kulturella, vetenskapliga och andra områden, som berättigar till avdrag, kan också leda till ett kineseri, som inte är tilltalande ur ideell synpunkt. Kan man göra gränsdragningar mellan gåvor t ex till u-hjälp och fotboll? Svårigheterna är uppenbara. Avdrag av den här typen rymmer stora svagheter och leder till konflikter om vad som från givarens synpunkt skall räknas som samhällsnyttigt eller inte.”

Herr talman! Vi har som bekant diskuterat den här frågan många gånger här i kammaren, det kanske inte är sista gången nu heller.

Herr Wikström sade att det är så konstigt att staten skall bestämma vad man ger gåvor till. Den enskilda får mindre och mindre att säga till om. Hur i all sin dar, herr Wikström, kan man resonera på det sättet? Om herr Wikström, herr Nilsson i Agnäs eller herr Hallenius vill ge en gåva till ett visst samfunds eller en organisations verksamhet – och

det vill de – är det bara de själva som bestämmer om de skall göra det eller inte. Vem säger till herr Wikström att han inte får ge gåvor till de ändamål han själv vill? Vem i all sin dag gör det? Vad menar herr Wikström egentligen med att påstå detta? Det är helt besynnerligt.

Till sist menade herr Wikström att socialdemokraterna i den här frågan var ideologiskt låsta. Jag vet inte vad herr Wikström lägger in i det begreppet, men för mig var det nästan litet av ett erkännande. Att vara ideologiskt konsekventa – det är det det gäller – det skäms vi inte för.

I detta anförande instämde herr Konradsson (s).

Herr HALLENIUS (c) kort genmäle:

Herr talman! Herr Lundgren säger att reservanterna inte kräver en förutsättningslös utredning. Jag ber då att ni läser hela reservationen, inte bara klämman. Vi säger att utredningen skall få i uppdrag att granska skälen för och emot en avdragsrätt. Det om något visar att vårt krav är en förutsättningslös utredning.

Vårt enda argumentet var enligt herr Lundgren att avdragsrätten är ett värdefullt komplement till statliga bidrag. Jag tycker att det är ett argument som mycket väl räcker till för att begära denna utredning. Detta är ju vad vi vill med reservationen, att ge bästa tänkbara möjligheter till de ideella organisationerna. De extra möjligheter som erbjuds genom denna avdragsrätt är säkerligen värda en utredning.

Vi reservanter begär alltså en förutsättningslös utredning om alla de svårigheter som herr Lundgren tog upp. Det bör vara utredningens sak att gå igenom detta, för och emot, och att vi får ett allsidigt förslag, som kan utgöra ett bättre underlag för riksdagens slutliga ställningstagande.

Herr NILSSON i Agnäs (m) kort genmäle:

Herr talman! Herr Lundgren drog en ramsa som jag känner igen. Det var visserligen herr Fridolfsson i Stockholm som i fjol hade samtal med honom, men jag lyssnade. Hela inställningen hos herr Lundgren är negativ, misstänksam. Han har alldeles förlorat mottagarna av gåvorna ur sikte och tänker bara på sådana som han tror nu är på väg att sko sig och på det staten kommer att förlora. Jag tycker också, såsom herr Hallenius, att om vi nu bara har ett enda argument så är det ett bra argument. En utredning kommer ju att visa vad som var fel och vad som var rätt. Jag fick inget svar på frågan om hur det hade gått i andra länder. Har det visat sig att det var höginkomsttagarna där som nu fick det bra?

Enligt herr Lundgren är bidrag det allena möjliga. Jag är för min del ganska rädd för bidragssystemet. Jag är rädd för att det blir vissa kontrollstationer som kommer in i bilden, och vissa saker som är mindre trevliga. Jag överväger ibland om det inte var farligt att vi gick den vägen. Därmed inte sagt att jag är övertygad ännu.

Tisdagen den
6 april 1976

*Avdrag vid inkomst-
beskattningen för
gåvor till religiösa
m. fl. ändamål*

När man både i skrivningen i utskottet och från herr Lundgrens sida säger att avdragsrätten medför orättvisor tycker jag att det är för tidigt att säga detta. Det skall vara så orättvist! Hur vet man det? Och när han talar om pensionärerna är det som han trodde att de var avundsjuka. Jag kan försäkra herr Lundgren att jag har varit i missionsverksamhet i 30 år och i nykterhetsverksamhet ännu mer. Jag har för mig att en massa pensionärer har givit gåvor år efter år i årtionden, och de är inte alls så avundsjuka. De som nu står i dagens tunga och hetta skall inte få dra av när de går in i pensionsåldern. Jag tycker det är ett konstruerat problem.

Beträffande gåva till Gud och anonymitet: Ja, kära herr. Lundgren, man brukar inte springa ut och sätta deklarationerna på anslagstavlor. Hur skall man då ge gåvan till Gud? Många här i Sverige har så stora problem med skatter och andra utgifter att efter en lång tid inom ideell verksamhet skulle många av problemen bli lösta för dem, om de nu bara kunde få göra detta avdrag. Kanhända att det här vore en möjlighet för dem att i alla fall ge sin gåva. Jag ser det så.

Jag är inte övertygad om att herr Lundgren vet att avdragen gynnar höginkomsttagarna. De jag känner bland dessa människor är mycket sällan höginkomsttagare.

Jag upprepar: Mottagarna skulle säkert uppleva det som stimulerande om bidragen ökade.

Herr LUNDGREN (s) kort genmäle:

Herr talman! Låt mig först – jag tror jag glömde det i mitt föregående anförande – yrka bifall till skatteutskottets betänkande nr 51.

Jag har ingen anledning att betvivla herr Hallenius ärliga uppfattning om att det skulle vara en förutsättningslös utredning. Men jag bara läste innantill i klämman, och där står det ingenting om det.

Till herr Nilsson i Agnäs kan det finnas anledning att göra några ytterligare kommentarer. Han frågade hur man vet att avdragssystemet är orättvist. Hörde inte herr Nilsson i Agnäs på då jag tog de här enkla exemplen? Visar inte de hur orättvist avdragen slår? Tycker inte herr Nilsson i Agnäs det begriper jag inte vad som är orättvist.

Sedan säger herr Nilsson i Agnäs att jag är negativ och misstänksam och vad det nu var för någonting mer och att det är ramsor jag kommer med.

Ja, herr Nilsson i Agnäs, jag är negativ till orättvisa avdragssystem. Om det uppfattas som en ramsa kommer jag att fortsätta med den ramsan. Jag kommer att fortsätta att säga att dessa avdragssystem är orättvisa.

Herr HALLENIUS (c) kort genmäle:

Herr talman! Man skall väl läsa hela reservationen, herr Lundgren, och inte bara klämman. I klämman är det inte möjligt att få med hela utformningen av vad man begär.

Detta är kanske förklaringen till att herr Lundgren inte tidigare har insett att reservanternas krav är en förutsättningslös utredning.

Herr NILSSON i Agnäs (m) kort genmäle:

Herr talman! Jag anser att det är för tidigt att säga att det här avdragssystemet måste vara att anse orättvist. Det finns länder där detta system har tillämpats.

Om herr Lundgren går med på att vi utreder frågan och vi redan i förväg får klart för oss ungefär hur systemet slår, så går det att komma igen därefter, eventuellt med den s. k. ramsan.

Jag uppfattar de människor som ger i dessa sammanhang som personer som håller på med ett livslångt givande. Om de under den tid de är verksamma som löntagare och alltså inte är pensionärer får möjlighet till dessa avdrag och det därmed blir en stimulans för en verksamhet som ligger oss alla varmt om hjärtat, tror jag inte att de när de uppnår pensionsåldern och inte kan göra motsvarande avdrag med smärta ser på dem som ännu har denna möjlighet.

Dessutom har väl våra pensionärer – åtminstone de som är verksamma på de områden som vi talar om i dag – mycket små möjligheter att ge. Jag tror det är mycket sällan någon kan komma med några tusenlappar.

Herr LUNDGREN (s) kort genmäle:

Herr talman! Det är väl ganska meningslöst, herr Nilsson i Agnäs, att fortsätta denna diskussion. Vill inte herr Nilsson i Agnäs förstå att de siffror och exempel jag nämnde visar att avdragen är orättvisa, är det meningslöst att föra en diskussion. Vi är så långt ifrån varandra.

Jag kan inte begripa varför herr Nilsson i Agnäs säger att det är för tidigt att påstå att dessa exempel inte ger en rättvisande bild. Jag gav enkla, klara besked från talarstolen. Och det är mycket enkelt att begripa det om man vill göra det.

Till herr Hallenius vill jag säga att det i beslutande församlingar ändå är hemställan i klämman som räknas. Eller hur?

F. ö. finns inte ordet förutsättningslös i reservationens text heller.

Herr SJÖHOLM (fp):

Herr talman! Låt mig bara med några ord motivera varför jag kommer att rösta med utskottet, som jag gjort tidigare år i det här ärendet.

Detta är en skattefråga. Och det som är viktigt i vårt skattesystem är att få ner skatten för alla, bl. a. genom att sänka marginalsatserna. Detta försvåras eller förhindras om vi urholkar skattesystemet genom att medge avdrag än för det ena, än för det andra.

Jag tror att alla som är litet insatta i skattesystemet kan vara eniga om att en förutsättning för ett vettigt skattesystem med lägre skatt för alla är att vi slopar en hel del avdrag, bl. a. just av den här sorten, som människor kan använda om de vill.

Detta är konstruerade avdrag som man kan tillgodogöra sig själv. Jag bortser här från avdrag som är nödvändiga för att kunna ha en inkomst. Dit hör ju inte dessa avdrag.

Tisdagen den
6 april 1976

*Avdrag vid inkomst-
beskattningen för
gåvor till religiösa
m. fl. ändamål*

Detta är mitt huvudargument mot dessa avdrag. Jag är emot alla konstruerade avdrag. De gynnar ju dem som kan utnyttja avdragen och missgynnar dem som inte kan det.

Sedan tycker jag att det är litet stötande – det var herr Lundgren inne på – att man skall jaga egna skatteförmåner under idealitetens täckmantel. Det är egentligen vad man gör. Vill man vara ideell och skänka till det ena och det andra kan man göra det ändå. Gud älskar en glad givare, står det någonstans, och det kan väl förstås så att han gör detta oavsett om det finns avdrag vid beskattningen eller inte.

Skatterna är inte det godas fiende – det tycker jag är värdefullt att påpeka. Skatterna används i de allra flesta fall på ett vettigt sätt, och de används i mycket stor utsträckning just för sådana ändamål som man här är ute efter: för sjukvård, mot alkoholism och narkotika; idrottsrörelsen får rätt mycket pengar; u-hjälpen får mycket och kunde få ännu mer. Hela vår sociala välfärd bygger ändå på skattepengar. Om man skänker bort av pengar som är beskattade har dessa pengar gjort dubbel effekt. I och med att de skänks bort har de tjänat det syfte man här är ute efter. Det borde vara ytterst tacknämligt för reservanterna att pengar används skattevägen på det sättet. Då är det litet konstigt att ni på alla möjliga sätt vill komma undan beskattningen. Kontentan av ett bifall till reservationen skulle kunna bli att det finns mindre skattemedel till dessa ändamål och att i stället var och en skall tillskjuta så mycket den vill och kan. Det är en säkrare metod som man nu använder – och dessutom gör pengarna dubbel effekt. Det borde vi alla vara glada för. Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets hemställan.

Herr WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill gärna ge herr Sjöholm rätt i att Gud älskar en glad givare. Men det finns ännu mer centrala bibelställen som talar om att Gud framför allt älskar syndare!

Herr Lundgren gjorde ett långt inlägg och redovisade de skäl som utskottet har anfört för att man inte vill acceptera tanken på en utredning om avdrag. Det var fyra skäl. Jag vill bara kortfattat gå igenom dem.

Det första skulle vara att allmännyttiga och liknande ändamål bör främjas genom direkta bidrag och inte genom lättnader vid beskattningen. Det är självfallet just på den punkten vi har olika uppfattningar. Vad jag sade var, att de organisationer som berörs av detta har sagt att de föredrar den senare modellen. Men här delar sig självfallet våra uppfattningar.

Det andra argumentet var att avdragsrätten för kommunalskatt med församlingsskatten har slopats för fysiska personer. Men vi vet alla att det finns annan avdragsrätt kvar. Detta kan alltså inte vara det enda avgörande argumentet.

Det tredje var att avdragsrätten också skulle medföra ofrånkomliga orättvisor. Det var bl. a. det jag tog upp i mitt inlägg; jag försökte påvisa att vi i en skrift, som jag vet att herr Lundgren tagit del av, har visat

att det går att neutralisera den här svårigheten. Det systemet har man kunnat utforma i andra länder, bl. a. i Danmark.

Den fjärde invändningen var att avdragsrätten betyder mest för dem som har hög inkomst. Också det har vi sagt att vi ville neutralisera. Det går alltså att tekniskt klara det. Vi har erkänt att det är en relevant invändning, men det går att tekniskt klara ut också den saken.

Jag tycker inte att det återstår så mycket av de här argumenten annat än att man naturligtvis kan säga att man allmänt är mot alla avdrag. Det låter sig väl sägas, och jag kan gärna vara med om en utredning där vi prövar alla de frågorna. Men om det visar sig att man kommer att vilja behålla vissa typer av avdrag – och det resultatet tror jag att man kommer till – kan det väl ändå vara värt att pröva också en modell där människor får avdrag när de avstår från sådant som de själva äger till förmån för ett ideellt ändamål. Med det avdragssystem vi nu har uppmuntrar staten människor att skaffa sig skatter på jorden. Vi tycker att man då också skulle kunna stimulera människor att ge bort och så samla sig skatter i himlen.

Herr Lundgren upprepar envist att det här är orättvisa avdragsförmåner. Ja, men om man kan eliminera orättvisorna, är det då inte värt att pröva tanken?

Herr Lundgren finner ytterligare argument i citat från ledare i mitt eget samfunds organ, Svensk Veckotidning. Ingen har väl förnekat att det finns delade meningar på detta område. Det är bl. a. så att människor som har samma politiska färg som herr Lundgren också har ungefär samma politiska uppfattning som han. Det är nu en gång så märkligt att den som är socialdemokrat i stort sett har den uppfattning som det socialdemokratiska partiet företräder. Men att så är fallet är inte något särskilt övertygande argument mot oss som företräder andra partier och andra politiska åskådningar.

Vidare säger herr Lundgren – och det är väl det saftigaste argumentet av alla – att detta är en borgerlig ståndpunkt. I den debatt som vi hade i denna fråga för två år sedan, herr Lundgren, påminde jag om att Ernst Wigforss som finansminister lade fram en proposition med förslag om avdragsrätt för gåvor till vissa ändamål – jag vill minnas att det var till luftvärnet och till sjövärnsskåren. Han signerade också en proposition om avdragsrätt för internationellt hjälparbete. Jag skulle vilja få svar på följande fråga, som jag ställde för två år sedan men som herr Lundgren då inte besvarade: Var Ernst Wigforss en borgare? Hade han en borgerlig uppfattning, eller var det möjligen så att han såg detta som en praktisk fråga – på samma sätt som är fallet med många skattefrågor – och i ett läge där han tyckte att det var motiverat att stödja goda ändamål kunde vara med på detta? Om nu Ernst Wigforss och jag båda skall beskylldas för att vara borgare, tycker jag ändå att herr Lundgrens argument på något sätt har förlorat i valör.

Tisdagen den
6 april 1976

*Avdrag vid inkomst-
beskattningen för
gåvor till religiösa
m. fl. ändamål*

Herr FRIDOLFSSON (m):

Herr talman! Jag instämde i herr Nilssons i Agnäs utmärkta inlägg, och det skulle kanske ha kunnat räcka med det. Ett par ord måste jag dock säga till herr Lundgren.

Jag skulle tro att herr Lundgren är en av de mest pålitliga socialdemokraterna i kammaren. Han backar upp olika kanslihusförslag frenetiskt. Ibland har jag en känsla av att han säljer sin frikyrkosjäl för att gå kanslihuset till mötes.

I år upprepar herr Lundgren tidigare framförda argument. Staten skall stödja idéell verksamhet genom direkta bidrag. Staten vet bäst. Enligt min mening en förmyndarmentalitet från början till slut. Individerna omyniggförklaras. Staten klarar enligt herr Lundgren de här uppgifterna bättre.

Herr Lundgren slog fast att riksdagen nyligen enhälligt fattat beslut om en uppräknig av statsbidraget till samhällsnyttiga ändamål. Ja visst, men den uppräknigen skedde, i varje fall till största delen, genom att de borgerliga representanterna pressade socialdemokraterna till en höjning. Det är ju valår i år, och då måste man visa sin goda vilja.

I sitt inlägg framhöll herr Lundgren – och det var egentligen därför jag begärde ordet – att det är ett krångligt och orättvist system som reservanterna presenterar i sin reservation. Ja, får jag använda samma ordval som herr Nilsson i Agnäs: Vad vet herr Lundgren om det? Herr Lundgren menar att han givit enkla, klara besked. Herr Lundgren skulle alltså vara bättre skickad än utredningsväsendet i det här landet att ge klarhet i denna fråga. Någon utredning behövs inte, herr Lundgren har från denna talarstol givit enkla, klara besked – därmed skulle frågan vara avklarad!

Låt mig ställa en fråga till herr Lundgren. Om en person, som har en relativt hög inkomst, skänker 1 000 kr. till ett frikyrkosamfund eller till något annat folkrörelsearbete, får han då tillbaka mera av staten, så att han tjänar på sin gåva? Har han mera pengar i sin plånbok efter sin offergåva? Det är en enkel fråga, som jag tror att herr Lundgren skulle klara av att svara på.

Allra sist kom herr Lundgren i sitt tal in på samma argumentering som i fjol. I kristna sammanhang bör man ge sin gåva till Gud utan att snegla på avdragsmöjligheterna. Herr Lundgrens egen filosofi är att gåvorna till Gud skall gå via kanslihuset, via staten! Det är socialdemokraternas väg. Vi anser däremot – och detta tror jag är grundidén i reservanternas tankegång – att individerna själva som ett komplement till statsbidragen skall få ge ett visstavdragsgillt belopp till den verksamhet som ligger dem varmast om hjärtat. Det är *det* som frågan gäller – och observera att det är ett komplement! Herr Lundgren kan här i talarstolen och ute på stadens torg under valrörelsen slå sig för bröst och säga: Staten skall stödja samhällsnyttig verksamhet genom bidrag, eftersom staten vet bäst hur verksamheterna bör stödjas! – Reservanterna vill utöver statsbidrag utreda möjligheterna att göra avdrag med visst belopp

vid gåvor till en verksamhet som ligger gåvogivarna varmt om hjärtat.
Jag yrkar bifall till reservationen vid utskottets betänkande.

Herr NILSSON i Agnäs (m):

Herr talman! Jag tror att herr Sjöholm ärligt menar vad han säger. Jag har också sedan gammalt hyst sympati för hans oräddhet – det måste kosta på ibland att ställa sig på en annan sida än den borgerliga. Jag har dessutom tyckt om hans motioner mot boxningen och i flera fall understött dem.

Jag håller också med herr Sjöholm om att vi bör se till att de här pengarna blir effektiva. Jag ger honom alltså rätt i att vi skall försöka få medlen dryga, så att de får, som han säger, dubbel effekt. Men då bör vi akta oss för att förorsaka skatteinhämtaren och -användaren staten förluster, eftersom staten behöver pengar till sjukvård, nykterhetsvård, u-hjälp och mycket annat.

Men om de organisationer som vi önskat hjälpa genom våra motioner kan ge dubbelt värde åt dessa pengar, då bör väl herr Sjöholm ha litet förståelse för oss? Jag kan ta ett exempel. På den där tusenlappen som herr Lundgren talade om när han påstod att den kostade givaren bara 400 kr. skulle Sträng, om jag förstod resonemanget riktigt, förlora 600 kr. Men den tusenlappen kunde ju i stället hamna i en kassa hos en organisation med ideell verksamhet, där den kunde göra verkan för dubbelt 600 kr. därför att man där har en förunderlig förmåga att sätta pengarna i rörelse effektivt, t. ex. på u-hjälpens område. Då hade Sträng inte förlorat någonting, eftersom resultatet blivit en god u-hjälp. Eller om vi tar ett exempel från vårt eget land, såsom nykterhetsvård av typen Lewi Pethrus Stiftelse för frilantropisk verksamhet eller något annat välgörande ändamål – sett över hela den svenska totalbudgeten vore det faktiskt ingen förlust!

Jag vågar än en gång påstå att jag enve:et kan vägra anse herr Lundgrens siffror verifierade. Det går naturligtvis att säga att det lätt uppstår fusk och orättvisor – de riskerna finns naturligtvis; det förnekar jag inte. Själv är jag inte heller alls intresserad av att begära avdrag för gåvorna, men jag menar att när detta system är prövat i andra länder bör det vara realistiskt också för oss i Sverige, bara vi i förväg ser till att inga verkligt stora orättvisor kan ske. Helt idealiskt tror jag visserligen inte att det kan bli, men det finns ju ingenting här i världen som är det.

Ett krav på en utredning anser jag att alla här i kammaren borde kunna stödja.

Herr SJÖHOLM (fp):

Herr talman! Herr Nilsson i Agnäs tycker att det måste fresta på att stå på fel sida. Jag anser inte att det är fel sida, utan jag tycker att det i det här fallet är rätt sida. Jag kan inte se att det går en bestämd skiljelinje – att det ena partiet alltid har fel och det andra alltid rätt. Jag förbehåller mig alltså rätten att välja sida efter vad jag tycker, och

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

*Avdrag vid inkomst-
beskattningen för
gåvor till religiösa
m. fl. ändamål*

Tisdagen den
6 april 1976

*Avdrag vid inkomst-
beskattningen för
gåvor till religiösa
m. fl. ändamål*

det tror jag herr Nilsson kan ha förståelse för.

När jag hade sagt att Gud älskar en glad givare, säger herr Wikström att Gud älskar syndare. Det är väl mer herr Wikströms "bord" än mitt, så jag skall inte inlåta mig på någon djupare debatt. Men jag trodde att vi skulle diskutera problemet om man skall ha ett avdrag när man ger bort pengar. Det här med synden kanske lämpar sig bättre för andaktsstunden i morgon – det är onsdag i morgon, herr Wikström. Tag gärna upp det! Skulle jag få lov att rekommendera ett ämne i morgon, kunde det kanske vara änkans skärv. Kanske det skulle kunna säga någonting just i den här debatten.

Det avgörande här – och mitt huvudargument – är, som jag sade, att skall vi någonsin få ett vettigt skattesystem med vettiga marginalskatter och ett vettigt skattetryck för alla, så kan vi inte hålla på och urholka skattesystemet med avdrag än för det ena, än för det andra. Jag tror att samtliga representanter för de partier som nu står för reservationen är helt eniga om att vi skall försöka få ned marginalskatterna. Och då sätter man genom det här förslaget käppar i hjulet för sina egna syften – det är ju inte minsta tvivel om det. Därom tror jag alla som vill sätta sig in i problemet kan vara eniga.

Herr LUNDGREN (s):

Herr talman! Jag höll nästan på att tappa lusten att fortsätta att debattera med herr Wikström då han liksom en skrymtare kallade herr Sjöholm för syndare, men O. K.

Det går att neutralisera det här med höginkomsttagare och låginkomsttagare, framhärdar herr Wikström. Det jag citerade från Svensk Veckotidning var följande: "Även om man maximerar gåvosumman för vilken avdrag får göras, gynnar man den ekonomiskt starkare gruppen." Det var ett svar på herr Wikströms argument i detta avseende.

Vidare säger herr Wikström att visst finns det delade meningar inom frikyrkligheten. Ja, men herr Wikström försökte i sitt första inlägg uppenbarligen ge sken av att frikyrkligheten var alldeles enig. Den är inte det.

Det är riktigt att herr Wikström förra året – eller om det var förrförra – försökte blanda in Wigforss i den här debatten, och det kan väl vara intressant med tillbakablickar i svensk skattehistoria. Jag känner föga till Wigforss motiveringar den gången, men i dag är det fel med avdragsrätt för internationellt hjälparbete.

Till herr Fridolfsson kan jag naturligtvis helt stillsamt framföra ett tack för att han säger att jag är en pålitlig socialdemokrat – i den mån han nu kan bedöma det. Man är ju tacksam för även det minsta från det hållet. Förra året sade han att jag hade dåliga argument, och då tackade jag för uppmuntran genom att konstatera att när han tyckte det var dåligt måste det vara bra ur socialdemokratisk synpunkt.

I dag frågar herr Fridolfsson vad jag vet om orättvisorna. Han är inne

på samma tankegång som herr Nilsson i Agnäs: Jag vill fråga er båda två: Vet ni så litet om skatteskalor att ni bestrider de siffror som jag gav i mitt första anförande från talarstolen om hur den här avdragsrätten slår?

Sedan hade jag litet svårt att följa herr Fridolfssons ytterligare fråga, men det var någonting om huruvida man skulle få tjäna på sin gåva. Jag blev inte riktigt på det klara med hur herr Fridolfsson menade. Enkelt svar från min sida: Är det så att man ger en gåva till ett ideellt eller kristet ändamål, så skall man självfallet inte snegla på om man ekonomiskt skall tjäna på det – verkligt inte.

Herr LÖFGREN (fp):

Herr talman! Jag kan förstå att ni tycker det är egendomligt att också jag tar till orda, men jag kan inte låta bli.

Det är nu över 20 år sedan jag började arbeta med förslag i den riktning som det här gäller. Låt mig bara, innan jag lämnar arbetet i denna riksdag, åter en gång tala om, att de som ger gåvor för sådana ändamål som det här är fråga om under alla år har gett gåvorna med glädje och utan att snegla på några skatteförmåner. Vad det gäller är ju inte att tjäna pengar i form av avdrag för skatt, om man ger en gåva, utan det gäller för dessa människor att få en möjlighet att ge *ännu mera*. En utredning av på vilket sätt detta skall kunna ske under mycket rimliga förhållanden är någonting som det borde vara angeläget för Sveriges riksdag att tillåta, och jag tycker inte att man behöver ta till så många svårförståeliga motargument som här varit fallet.

Återigen vill jag säga: Det gäller inte för dem som ger gåvor för Guds verk och ideell verksamhet att tjäna pengar i form av skatteavdrag. Det gäller att kunna ge *ännu mera* på grund av att man uppfattar behovet som så oerhört stort att det är nödvändigt att öka insatsen.

Herr WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill korrigera herr Lundgren på en punkt. Jag sade inte att alla frikyrkliga var överens om detta – självfallet inte. Jag sade däremot att Sveriges frikyrkoråds samarbetsnämnd hade talat för den här saken alldeles entydigt, och det kan vi väl ändå vara överens om.

Sedan vill jag bara notera att ett system som var acceptabelt för Ernst Wigforss för 30 år sedan, ett system som herr Gustafsson i Bogla kunde plädera för, ett system som socialdemokratin i Danmark har infört, det är nu fullständigt oacceptabelt för herr Lundgren. Det kunde väl vara klokt att tona ned argumenteringen något och säga: Det är opraktiskt, det kan ha orättvisa effekter, det kan ha alla möjliga svagheter. Men att just använda som huvudargument att systemet skulle vara principiellt förknippat med ett slags borgerlig livsåskådning måste ju komma en del äldre socialdemokrater att bildligt talat rotera i sina gravar.

*Avdrag vid inkomst-
beskattningen för
gåvor till religiösa
m. fl. ändamål*

Tisdagen den
6 april 1976

*Avdrag vid inkomst-
beskattningen för
gåvor till religiösa
m. fl. ändamål*

Herr FRIDOLFSSON (m):

Herr talman! Det finns icke någon givare som vid något tillfälle tjänar på att man inför avdragsrätt – aldrig. Den som tjänar på att man inför avdragsrätt är gåvomottagaren. Punkt och slut.

Herr NILSSON i Agnäs (m):

Herr talman! Jag har inte stor lust att komma tillbaka i debatten, men jag tycker att herr Lundgren är för självsäker. Han tror absolut på att de siffror han andrar är riktiga och att de belopp han tar fram slår precis som han säger.

Jag är inte helt på det klara med om herr Lundgren menar att den här avdragsrätten skulle gälla även på den kommunala sidan. Herr Lundgren hade räknat över hela fältet. Jag menar att det är statsskatten som det rör sig om.

Framför allt har vi ju sagt att man skall utreda saken och se hur det slår. Jag måste ha rätt att betvivla de siffror som framförs här. Jag tror inte att herr Lundgren kan påvisa att det är någon ekonomisk och skatteteknisk expertis som har fått fram hans siffror. Det måste ju också göras en komplettering, så att vi får siffrorna vid olika nivåer av inkomster, och det är just ett sådant material som jag hoppas att den föreslagna utredningen skall kunna lägga fram.

Herr LUNDGREN (s):

Herr talman! Bara en sista kort replik till herr Wikström.

Jag läste följande ur Svensk Veckotidning: "Samtalen i Sveriges frikyrkoråd har avspeglat tydliga skillnader."

Jag sade att jag inte känner till motiven för Wigforss ställningstagande för många, många år sedan, men att det är ideologiskt fel är vi alldeles överens om i den socialdemokratiska gruppen, och jag är övertygad om att också den gode Wigforss tycker precis detsamma. Han måste ha haft andra skäl för att mot sin ideologiska övertygelse göra den konstruktion han då gjorde. Dagens syn på detta är klart och otvetydigt att det är ideologiskt felaktigt.

Slutligen är det meningslöst att fortsätta debatten med herr Fridolfsson och herr Nilsson i Agnäs. De fattar inte att det är ett orättvist skattesystem.

Herr WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Har det aldrig föresvävat herr Lundgren att han skulle kunna ha fel och Ernst Wigforss rätt?

Överläggningen var härmed slutad.

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av herr Magnusson i Borås m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Magnusson

i Borås begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 51 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av herr Magnusson i Borås m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades tvekan kunna råda angående resultatet, varför votering med omröstningsapparat verkställdes. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 147
Nej - 144
Avstår - 2

§ 2 Kapitalbeskattningen

Föredrogs skatteutskottets betänkande 1975/76:52 med anledning av motioner angående kapitalbeskattningen.

I detta betänkande behandlades motionerna 1975/76:199 av herr Ahlmark m. fl. (fp) såvitt nu var i fråga (punkten A 2),

1975/76:201 av herr Fågelsbo (c),

1975/76:398 av fru Troedsson m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om tilläggsdirektiv till 1972 års skatteutredning om "avveckling av sambeskattningsens orättvisor inom förmögenhetsbeskattningen" och att i avvaktan därpå skattepliktsgränsen för makars sammanlagda förmögenheter höjdes till 300 000 kr.,

1975/76:698 av herr Johansson i Skärstad m. fl. (c),

1975/76:706 av herr Schött m. fl. (m),

1975/76:951 av fru Andersson i Hjärtum (c),

1975/76:974 av herr Hermansson m. fl. (vpk),

1975/76:978 av herr Hovhammar m. fl. (m, c, fp),

1975/76:992 av herr Kristiansson (c),

1975/76:1029 av fru Sundberg (m) och fru Troedsson (m), vari hemställts att riksdagen skulle anta av motionärerna framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt. innebärande att sambeskattningen av fosterbarns och fosterföräldrars förmögenhet slopades,

1975/76:1988 av herr Bohman m. fl. (m) såvitt nu var i fråga (punkten 2).

1975/76:1989 av herr Bohman m. fl. (m) och

1975/76:2124 av herr Fälldin m. fl. (c) såvitt nu var i fråga (punkterna A 1 och A 2).

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

Kapitalbeskattningen

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

Kapitalbeskatt- ningen

Utskottet hemställde

1. beträffande skatteskalor för förmögenhetsskatten m. m. att riksdagen skulle avslå
 - a. motionen 1975/76:706,
 - b. motionen 1975/76:974,
2. beträffande sambeskattningen av förmögenhet att riksdagen skulle avslå
 - a. motionen 1975/76:398,
 - b. motionen 1975/76:1029,
3. beträffande det gåvoskattefria bottenbeloppet att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:201,
4. beträffande fria trossamfund m. m. att riksdagen skulle avslå
 - a. motionen 1975/76:199 punkten A 2,
 - b. motionen 1975/76:698,
 - c. motionen 1975/76:1988 punkten 2,
5. beträffande familjeföretagen att riksdagen skulle avslå
 - a. motionen 1975/76:951,
 - b. motionen 1975/76:978,
 - c. motionen 1975/76:992,
 - d. motionen 1975/76:1989,
 - e. motionen 1975/76:2124 punkterna A 1 och A 2.

Reservationer hade avgivits

1. av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 2 a bort hemställa
att riksdagen hos regeringen begärde att motionen 1975/76:398 överlämnades till 1972 års skatteutredning (Fi 1972:02) för beaktande,
2. av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 2 b bort hemställa
att riksdagen med bifall till motionen 1975/76:1029 skulle anta av reservanterna framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Till betänkandet hade fogats särskilda yttranden

1. av herrar Magnusson i Borås (m), Andersson i Knäred (c), Josefson (c), Olsson i Järvsö (c) och Hallenius (c), fru Troedsson (m) samt herr Hörberg (fp),
2. av herrar Magnusson i Borås (m), Andersson i Knäred (c), Josefson (c), Olsson i Järvsö (c) och Hallenius (c) samt fru Troedsson (m),
3. av herr Hörberg (fp),
4. av herrar Magnusson i Borås (m), Andersson i Knäred (c), Josefson (c), Olsson i Järvsö (c) och Hallenius (c), fru Troedsson (m) samt herr Hörberg (fp).

Fru TROEDSSON (m):

Herr talman! Jag ämnar inte åkalla någon Pomperipossa, men det må vara mig tillåtet att erinra om att det under en lång tid har förts en intensiv debatt om egenföretagarnas marginalskatteproblem. Det orimliga i margineffekter på bortåt 100 % och däröver har inte bara upprört dem som direkt drabbas av detta. Finansministern har också till sist lovat att redan i vår komma med en proposition som skall rätta till de värsta oformligheterna.

Helt i skymundan i den allmänna debatten tycks de för familjeföretagarna ofta lika viktiga frågorna om kapitalbeskattningen ha kommit, detta trots att också de frågorna mer än någonsin upprör och bekymrar dem som drabbas därav. Detta gäller inte minst dem som har drabbats av höjda taxeringsvärden på jordbruks- och andra fastigheter och som, när de lägger ihop inkomstskatter, avgifter och förmögenhetsskatter, alltför ofta finner att det som återstår inte förslår särskilt bra att leva på. Den lilla justering av förmögenhetsbeskattningen, som beslöts 1974, räcker inte långt i jämförelse med de i genomsnitt 49-procentiga höjningar av taxeringsvärdena på jordbruk som har skett sedan dess. Inte minst som detta kan innebära att den skattepliktiga förmögenheten nära nog fördubblas eller mer än så.

Riksdagen beslöt 1974 på hemställan av ett enhälligt skatteutskott att företagsskatteberedningen skulle ges i uppdrag att lägga fram ett samlat förslag rörande lättnader i beskattningen av familjeföretag.

År 1975 – för snart ett år sedan – beslöt riksdagen i enlighet med en borgerlig trepartireservation att begära förslag från regeringen om ändring i förmögenhets- och arvsbeskattningen för att under den tid utredningsarbetet i företagsskatteberedningen pågick undvika nya skatte-skärpningar.

Herr talman! De borgerliga ledamöterna i skatteutskottet har i ett särskilt yttrande uttryckt sin förvåning över att regeringen inte har lagt fram det begärda förslaget, men vi vill också med detta särskilda yttrande uttala en förhoppning om att regeringen har för avsikt att snarast verkställa riksdagens beslut.

Vi tar också i det särskilda yttrandet nr 4 upp förmögenhetsbeskattningen. Det gäller frågan om hur kapital, som arbetar i företagen, på längre sikt skall beskattas. Det är väl känt att familjeföretag i aldrig tidigare skådad omfattning har köpts upp av större företag, av allt att döma ofta just på grund av kapitalbeskattningens tyngd. Även företagare, som har hela sitt kapital bundet i den rörelse som är grunden för utkomsten, måste ju årligen ur redan hårt beskattade medel betala en allt högre förmögenhetsskatt. Så länge kapitalet arbetar i företaget och är bundet där bör enligt vår uppfattning ingen eller endast ringa kapitalbeskattning förekomma. I princip är det lika galet att förmögenhetsbeskatta en bonde för den jord som är förutsättningen för hans utkomst eller en företagare för hans maskiner som det skulle vara att förmögenhetsbeskatta en läkare för det i hans utbildning nedlagda kapital som

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

Kapitalbeskattningen

Tisdagen den
6 april 1976

*Kapitalbeskatt-
ningen*

är själva förutsättningen för hans inkomster.

Vi hoppas att företagsskatteberedningen i sitt aviserade slutbetänkande längre fram i år skall komma med förslag som verkligen gör det möjligt för familjeföretagen att leva vidare, utan att knäckas av allt orimligare förmögenhets- och arvsskatter.

Herr talman! Jag skall också be att få beröra den för vart år alltmer otidsenliga sambeskattningen av makars förmögenheter. Det är nu sex år sedan regeringen lade fram sitt förslag till individuell beskattning av makars inkomster. Men fortfarande kvarstår på förmögenhetsbeskattningens område en sambeskattning som till sin utformning är långt mer orättvis som den som förut gällde inkomstbeskattningen.

Vid sambeskattningen av inkomster fick makar före 1971 tillgodoräkna sig två ortsavdrag. Dessutom beskattades de efter en fördelaktigare skatteskala. Så sker inte på något vis vid sambeskattningen av förmögenheter. Det skattefria grundavdraget är oförändrat detsamma, vare sig det är en ensamstående, två makar eller två makar med barn, styvbarn, kanske sammanbragta barn eller t. o. m. fosterbarn, som tillsammans äger en viss förmögenhet. Likaså är skatteskalan densamma. Detta innebär att skatten på en viss förmögenhet alltid blir högre om den innehas av någon vars make, barn eller fosterbarn också har förmögenhet, än om den innehas av en ensamstående. Till detta kommer att också inkomsterna av kapital alltjämt sambeskattas när det gäller makar.

Kravet på likformighet och rättvisa, som brukar stå som måtto för beskattningen, blir därigenom inte tillgodosett. En rörelse kan ha ett förmögenhetsvärde på 400 000 kr. Innehas den av två syskon eller två sammanboende behöver ingen av dem erlagga förmögenhetsskatt. Men om rörelsen i stället ägs av två makar, har de att erlagga en förmögenhetsskatt på bortåt 3 000 kr. med de förmögenhetsbestämmelser som gäller nu.

Inte bara rättviseskäl utan också kravet på neutralitet från samhällets sida talar för att förmögenhetsbeskattningen så långt möjligt utformas så att äktenskapet inte missgynnas i förhållande till andra samlevnadsformer. Likaså bör tillkomsten av barn – med ty åtföljande lägre skatteförmåga – inte medföra en kraftig skärpning av förmögenhetsskatten för icke gifta par.

Herr talman! Åren går och inget har gjorts åt den här frågan. Ändå har sambeskattningen av förmögenheter kommit att innebära allt större nackdelar för dem som berörs av den, genom att skatteskolorna inte på något vis anpassats till inflationens härjningar. Vi moderater menar att det är hög tid att verkligen ge skatteutredningen entydiga direktiv om att lägga fram förslag som medför att sambeskattningens orättvisor inom förmögenhetsbeskattningen försvinner. Jag yrkar därför bifall till reservationen 1.

Slutligen, herr talman, kommer vi moderater med ett direkt lagstiftningsyrkande, nämligen i fråga om sambeskattningen av fosterföräldrar och fosterbarn när det gäller förmögenhet.

Som jag tidigare nämnde är det inte bara föräldrar och barn utan också fosterföräldrar och fosterbarn som sambeskattas. Förutsättningen är att fosterbarnen är mantalsskrivna hos fosterföräldrarna. Den här sambeskattningen sker vare sig fosterföräldrarna erhåller fosterlega eller inte för sina fosterbarn.

Även om det inte är så vanligt att barn som placeras i fosterhem har någon nämnvärd förmögenhet, förekommer det ändå tillräckligt ofta för att dessa bestämmelser skall ställa till problem vid en hel del placeringar. De höjda taxeringsvärdena gör det också ganska vanligt att tänkbara fosterföräldrar, t. ex. lantbrukare, har beskattningsbar förmögenhet.

Problemet med sambeskattningen blir naturligtvis särskilt framträdande för de barn, vilkas föräldrar avlidit. Inte minst för dessa barn är det naturligtvis oändligt angeläget att frågan om fosterhemsplacering, t. ex. hos nära släktingar, inte blir beroende av ekonomiska bedömningar som har med förmögenhetsbeskattningen att göra. Jag har vid tidigare tillfällen givit exempel på att de ekonomiska konsekvenserna skulle bli sådana – både för fosterföräldrarnas och för fosterbarnens vidkommande – att man varit tvungen att vidta annan placering än den som i och för sig skulle ha varit den bästa för barnet. Också här gör de höjda taxeringsvärdena att problemet snarast blir större år från år.

Utskottet säger liksom förra året att man är medveten om att en sambeskattning med fosterbarn endast i sällsynta fall kan anses motiverad. Motionärerna har emellertid enligt utskottets uppfattning inte påvisat att sambeskattningen, när den blir aktuell i dessa fall, medför sådana olägenheter att omedelbar lagstiftning bör tillgripas på denna punkt.

Jag tycker nog att det är litet cyniskt att resonera på det viset. Även om bara ett enda barn inte får den placering som skulle vara bäst för just det barnet tycker jag att det är anledning nog att rätta till dessa bestämmelser, som nog kom till litet hastigt en gång i tiden – bevillningsutskottet gick då emot departementschefen.

Frågan om fosterbarnens ställning vid förmögenhetsbeskattningen kan enligt vår uppfattning avgöras utan närmare utredning, eftersom den inte påverkar skatteutredningens övriga arbete. Det är också enligt vår mening klart påvisat att sambeskattning, när den blir aktuell i dessa fall, kan medföra sådana sociala olägenheter att det är angeläget med en omedelbar lagstiftning, inte minst med tanke på att skatteutredningens arbete har blivit allvarligt försenat.

Med detta ber jag, herr talman, att få yrka bifall också till reservationen 2.

Herr KRISTIANSSON (c):

Herr talman! Om skatter kan man tycka olika, och det gör vi också. Det gäller naturligtvis inte minst beträffande förmögenhetsskatter. Det är mera en slump att jag kommer efter fru Trocdsson. Jag har inte gått upp för att bemöta henne, jag vill bara helt allmänt och försynt ge henne ett råd: Jämför aldrig ägandet av exempelvis en jordbruksfastighet med

den "investering" som en läkareutbildning utgör. Jag talar som jordbrukare, och jag vill med tanke på värdebeständigheten inte byta investeringsobjekt. Om man frågar läkaren säger han nog detsamma. I varje fall upplever vi ganska ofta att läkaren köper jordbruksfastigheter, och det är väl inte utan anledning han gör det. Därmed har jag inte sagt att jordbruket är en guldgruva, men den frågan skall vi inte diskutera i dag.

Jag har, herr talman, begärt ordet för att säga några ord om motionen 992. Jag kan dess värre inte polemisera mot utskottet, eftersom utskottet ingenting har sagt. Det har försynt stuckit undan motionen i en bukett av motioner som närmast berör frågeställningar liknande dem fru Troedsson talade om. Jag skall inte påstå att det inte är berättigat att ta upp sådana frågor, men vad jag i detta sammanhang vill ha sagt är att motionen 992 faktiskt inte passar i buketten – den borde behandlats i ett särskilt yttrande.

För de ärade kammarledamöter som inte har läst den vill jag tala om att motionen faktiskt inte går ut på att sänka skatten på förmögenhet utan tvärtom i ett visst läge höja den. Också det kan vara berättigat i vissa situationer. Vad jag har siktat till med motionen är kort sagt att när någon förvärvar en jordbruksfastighet skall inköpsvärdet tas upp som förmögenhet vid skatteberäkningen och inte som nu taxeringsvärdet. Det förhållande som nu råder på detta område är orimligt. Det leder, framför allt kombinerat med den jordförvärvslag som vi har, till att jordbruksfastigheterna blir objekt där förmögna människor placerar pengar för att därigenom få lägre förmögenhetsskatt.

I det läget är det inte märkvärdigt om jordbruksfastigheterna stiger i pris. Det är då heller inte märkvärdigt om det är svårt för unga människor med begränsade kapitalmöjligheter att etablera sig som jordbrukare.

Jag kan inte förstå att ledamöter, som väl känner till jordbrukets problem och som ofta talar om svårigheterna med generationsväxlingen, inte vågar ge sig i kast med att angripa det här problemet. Ett genomförande av motionens förslag skulle verkligen vara en preventiv åtgärd.

Herr talman! Jag vill till detta endast lägga att det inte på något sätt skulle vara svårt att skilja det här aktuella kapitalet från det man fullt riktigt kallar det arbetande kapitalet om man nu vill ge detta en lindrigare beskattning. Den uppdelningen kan man mycket väl göra. Här är det nämligen fråga om att sätta gränsen just vid inköp av fastigheter.

Herr talman! I det här läget har jag självfallet inget yrkande.

Fru TROEDSSON (m) kort genmäle:

Herr talman! Herr Kristiansson gav mig ett som han sade gott råd, som jag kanske inte tycker var så gott. Jämför aldrig det kapital som är nedlagt i en läkares utbildning med det kapital en jordbrukare lagt ned i sin rörelse; jordbrukaren har sin förmögenhet kvar, sade herr Kristiansson. Men förmögenheten i jordbruket är ju precis lika litet realiserbar hos den jordbrukare som vill fortsätta med sin rörelse som läkares kapital

är. Om jordbrukaren däremot upphör med sin verksamhet och realiserar fastigheten, då kommer det i en helt annan situation. Men så länge han bedriver sin verksamhet är det kapitalet lika bundet som det kapital som är nedlagt i läkarens utbildning. Det var det jag ville påpeka i mitt inlägg.

Herr KRISTIANSSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Men fru Troedsson måste väl ändå erkänna att jämförelsen är orimlig. I det ena fallet är det fråga om en värdetillgång som är bestående. I det andra fallet är det fråga om en investering i en människa, en investering som vilken dag som helst kan vara fullständigt värdelös. Vi känner inte ens dagen eller stunden när det inträffar. Från de utgångspunkterna går inte en sådan jämförelse att göra.

Herr KRISTENSON (s):

Herr talman! Jag skall försöka begränsa mitt inlägg till de fem minuter jag antecknat mig för. Men låt mig ändå först säga ett par ord till fru Troedsson som tar upp historien om Pomperipossa och som driver sagan om att det var först efter Astrid Lindgrens artikel i Expressen som finansministern och hans medarbetare skulle ha fått upp ögonen för detta problem. Men finansministern har ändå deklarerat att man hade haft problemet under bearbetning tre à fyra månader innan sagan skrevs. Därmed är det väl klart att vi kan avskriva detta som den saga det är.

Innan jag går in på att bemöta reservationerna vill jag säga till herr Kristiansson att jag personligen – och jag tror att det också gäller mina partivänner i skatteutskottet – gärna skulle ha tillstyrkt herr Kristianssons motion. Men då hans egna partivänner i utskottet påstod att herr Kristiansson avsåg något annat med sin motion än vad som står i hemställan, var vi snälla nog att följa dem i deras avslagsyrkande. Det kanske herr Kristiansson nu är glad för, jag är i och för sig inte så glad för det.

I ett särskilt yttrande pekas på att riksdagen beställt ett förslag från regeringen, en beställning som ännu inte verkställt. Man förutsätter i det särskilda yttrandets sista stycke "att regeringen har för avsikt att verkställa riksdagens beslut". Det kan jag helt instämma i, men jag – liksom de, som skrivit det särskilda yttrandet – kan inte ange tidpunkten då förslaget kommer under riksdagens behandling.

Jag har gjort en reflexion när det gäller moderaterna i skatteutskottet och i riksdagen. De lämnar motioner och reservationer som alltid i princip är lika. De yrkar nämligen på att skatten för de förut relativt rika och för förmögenhetsinnehavare skall sänkas. Det betyder alltså att man skattemässigt skall gynna dem som inte i dag kan sägas tillhöra de fattiga klasserna i samhället. Det kanske i och för sig är förståeligt, för den moderata riksdagsgruppen består ju – fränsett någon gökunge – inte av annat än egna företagare, lantbrukare, direktörer, en och annan styrelseledamot i någon bank osv. De representerar de förmögna människorna i detta samhälle, och därför ser jag det vara helt i sin ordning att de

Tisdagen den
6 april 1976

*Kapitalbeskatt-
ningen*

lämnar sådana här motioner och reservationer, som gynnar de förut rika i samhället.

Yrkan det i reservationen 1 betyder att 1972 års skattcutredning skulle följa hemställan i motionen, nämligen att en familjs förmögenhet skall kunna fördelas på familjens olika medlemmar. Resultatet blir då att förmögenhetsskatten helt försvinner eller reduceras. Utskottsmajoriteten anser att en sådan gemensam förmögenhet, som förmodligen tjänats ihop gemensamt, i sig själv har en skatteförmåga och bör kunna bära den vid varje tidpunkt gällande förmögenhetsskatten.

Vi socialdemokrater anser också att om två sammanboende får barn skall de vid beskattning av förmögenhet skatta efter samma bestämmelser som gäller för gifta. Så sker vid beskattningen av inkomster och det är väl riktigt att den regeln också tillämpas på förmögenhetsbeskattningen. Annars får moderaterna komma med förslag om att den inte skall gälla i detta fall trots att den gäller vid beskattningen av vanliga inkomster.

I reservationen 2 leder förslaget, som fru Troedsson sade, till omedelbar lagstiftning om att eventuella fosterbarns förmögenhet ej skall sammanläggas med fosterföräldrarnas. Alla övriga partier – utom moderaterna – i skatteutskottet är ense om att de regler vi införde 1970 skall gälla. Fosterföräldrarna skall beskattas som om det gällde eget barns förmögenhet. Fosterföräldrarna erhåller nu samma förmåner vid inkomstbeskattningen som andra föräldrar och även de sociala bidrag som eventuellt kan utgå. Likställdheten kräver då att samma regler tillämpas även när det gäller förmögenhet.

Med detta korta inlägg, herr talman, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Fru TROEDSSON (m) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill först säga till herr Kristenson att jag uttryckligen talade om att jag inte ämnade åkalla någon Pomperipossa. Men eftersom herr Kristenson nu har gjort det vill jag bara uttrycka min förvåning över att beskedet när det gäller egenföretagarnas beskattning kom först i och med att Astrid Lindgren tagit till orda. När herr Magnusson i Borås frågade herr Sträng om samma sak några veckor innan fanns det inget som helst intresse eller något som helst påpekande om att man hade det här på gång, annat än att man hade överlämnat frågan till företagsskatteberedningen.

Uppriktigt sagt, herr Kristenson, så bryr jag mig inte om vem som är anledning till att det nu har börjat rulla. Jag tycker att det väsentliga är att vi får en lösning på detta, vems förtjänst det än må vara. Det kanske rent av är vår förtjänst som redan på ett tidigt stadium slog larm om detta.

Sedan tog herr Kristenson upp frågan om sambeskattningen av förmögenheter. Och dess värre kom den här gamla klyschan som jag trodde vi skulle slippa här i debatten i kammaren om att moderaterna tar bara

upp sådant som gynnar de rika. Jag trodde framför allt att herr Kristensons debattnivå skulle vara litet mera saklig än vad sådana argument tyder på.

Jag skulle vilja fråga herr Kristenson om han tycker det är riktigt och rimligt med det exempel jag gav på en man och en kvinna som har en rörelse tillsammans. De slipper betala skatt därför att de precis når upp till det skattefria förmögenhetsbeloppet. Men sedan får de ett barn, och då helt plötsligt skall de betala 3 000 kr. i förmögenhetsskatt. Är det tillkomsten av barnet som helt plötsligt har ökat deras skatteförmåga, eller har de i och med barnet helt plötsligt blivit rika? Jag hoppas åtminstone att de är glada och lyckliga över barnet. Men att barnet inte ökar skatteförmågan kan väl t. o. m. herr Kristenson hålla med om.

Sedan är det frågan om sambeskattning av fosterföräldrars och fosterbarns förmögenhet. Vid ett tidigare tillfälle omnämnde jag en placering, som om den hade kommit till stånd hade inneburit höjda förmögenhetsskatter för både fosterföräldrar och fosterbarn med över 6 000 kr. Jag kan inte fatta att det skall vara socialt korrekt med skatteregler som leder till att önskvärda fosterhemsplaceringar helt enkelt inte kommer till stånd.

Jag har ännu inte träffat någon förtroendeman eller någon tjänsteman från vare sig skattesidan eller den sociala sidan som tycker att dessa bestämmelser är vettiga. När man berättar för dem om detta tas det i allmänhet först som ett dåligt skämt, ända tills de i praktiken själva stöter på problemen. Och då är det minsann inte längre något skämt eftersom reglerna då slår mycket hårt.

Herr HERMANSSON (vpk):

Herr talman! Som herr Kristenson nyss påpekade är det inte märkligt att de borgerliga partierna väcker motioner av det slag som vi här har att behandla. Men jag tycker ändå att man måste granska den verklighetsuppfattning som ligger bakom motionerna och de synpunkter som från de borgerligas sida förs fram i skattedebatten.

När man läser reservationerna till skatteutskottets betänkande och när man hör de borgerliga inläggen i skattedebatten får man det intrycket att den statliga förmögenhetsbeskattningen är närmast olidlig och att den starkt har ökat under de senaste åren. Nu är emellertid verkligheten den rakt motsatta. Förmögenhetsskattens andel av statens totala skatteinkomster har kraftigt minskat under efterkrigstiden.

Åren 1949–1950 utgjorde den utdebiterade förmögenhetsskatten 116 milj. kr. vilket motsvarade 2,82 % av den uppburna totala skatten. Åren 1973–1974 motsvarade den debiterade förmögenhetsskatten bara 0,94 % av uppburna total skatt. Mellan taxeringsåren 1974 och 1975 minskade den utdebiterade förmögenhetsskatten från 515 till 433 milj. kr., förmodligen främst beroende på att de övriga partijerna – det var bara vänsterpartiet kommunisterna som röstade mot detta – höjde gränsen för be-

Tisdagen den
6 april 1976

*Kapitalbeskatt-
ningen*

räkning av förmögenhetsskatt från 150 000 till 200 000 kr.

Om någon till äventyrs inbillar sig att bilden skulle bli en annan om man tittade på de totala kapitalskatterna och deras andel av den statliga skatten så misstar han eller hon sig.

Räknar man ihop den statliga förmögenhetsskatten, arvsskatten och gåvoskatten och alltså tar summan av de kapitalskatter som utgår så finner man att den andelen också har minskat starkt under efterkrigstiden.

År 1949 var kapitalskatternas andel av de statliga direkta skatterna 8,2 %. År 1974 var motsvarande tal 3,2 %.

Jämför man kapitalskatterna med totala direkta skatter som uttas blir bilden densamma men siffrorna något lägre. Andelen var 1949 4,2 %. År 1974 hade den sjunkit till bara 1,4 %.

Om någon inbillar sig att exempelvis arvsskatten skulle vara mycket hård i det svenska skattesystemet kan det kanske nämnas att det enligt en specialundersökning av de bouppteckningar som inregistrerades år 1973 fanns en total behållning i dessa bon på 4 068 milj. kr. Av detta belopp uttogs i arvsskatt inte mer än 245 milj. kr. eller ungefär 6 %. Jag tror knappast att man kan kalla det för en mycket hård arvsbeskattning.

Sådan är alltså den faktiska utvecklingen av kapitalbeskattningen under efterkrigsåren. Förmögenhetsskatten har minskat i betydelse. Det har skett samtidigt som framför allt den indirekta beskattningen skärpts genom införandet och höjningen av mervärdesskatten och även genom att kommunalskatterna gått starkt i höjden. Bägge dessa förhållanden drabbar, som vi vet, grupper med låga eller medelstora inkomster. Till bilden hör också en fortsatt stark förmögenhetsbildning och koncentration av stora förmögenheter i samhället.

Mot den bakgrunden anser vårt parti att det verkligen inte f. n. är befogat med lättnader för kapitalägarna när det gäller beskattningen. De lättnader som är nödvändiga att genomföra i skattepolitiken måste åstadkommas för grupper med låga eller medelstora inkomster samtidigt som motsvarande skärpning av skatten för kapitalägare, höginkomsttagare och aktiebolag genomförs.

Vänsterpartiet kommunisterna har år efter år här i riksdagen krävt en skärpning av förmögenhetsbeskattningen och av arvs- och gåvobeskattningen. De övriga partierna har avslagit våra krav. Vi har upprepat kraven även i år och kommer att fortsätta att göra det eftersom vi vet att de övriga partierna även nu är motståndare till en rättvis skattepolitik.

Den skärpning vi föreslagit av den statliga förmögenhetsskatten är mycket blygsam, ungefär en procentenhet. Men det ger ändå några hundra miljoner kronor i tillskott till statskassan, vilket kan möjliggöra lättnader på annat håll.

I det sammanhanget menar vi också att det är nödvändigt att slopa de nuvarande reduceringsreglerna för förmögenhetsbeskattningen, dvs. den s. k. 80-85-procentsregeln. En skärpning av förmögenhetsbeskattningen blir annars verkningslös. Det avgörande motivet för att slopa

denna regel är enligt vår uppfattning att förmögenhetsbeskattningen skall vara en beskattning av förmögenheten. Därför finns ingen anledning att behålla den här regeln, som medför att effekterna av förmögenhetsbeskattningen inte drabbar ägare av mycket stora förmögenheter. Avsaknaden av en formulering av lagtext på den senare punkten vad gäller 80–85-procentsregeln utgör ett formellt hinder för mig att yrka bifall till motionen, men vi återkommer med dessa och motsvarande synpunkter i skatteutredningen och i riksdagens fortsatta behandling av de skattepolitiska frågorna.

Herr JOSEFSON (c):

Herr talman! I skatteutskottets betänkande nr 52 har bl. a. behandlats motionen 1975/76:706, som tar upp frågan om ändringar i kapitalbeskattningen i syfte att begränsa skärpningar av kapitalbeskattningen till följd av 1975 års fastighetstaxering. Utskottet hänvisar till pågående utredningar och yrkar avslag på motionen.

I ett särskilt yttrande från de tre icke-socialistiska partierna har vi fäst uppmärksamhet på riksdagens beslut i denna fråga år 1975, vilket innebar en begäran att förslag från regeringen om ändring i arvs- och förmögenhetsbeskattningen skulle framläggas i syfte att undvika skatteskarvningar för familjeföretagarna genom höjda taxeringsvärden.

Bakgrunden till förra årets riksdagsbeslut var främst riksdagens enhälliga uttalande 1974 med anledning av motionerna 1841 och 1843, där det bl. a. begärdes att företagsskatteberedningen skulle ges i uppdrag att framlägga ett samlat förslag rörande lättnader i beskattningen av familjeföretag. Skatteutskottet uttalade bl. a. att "frågan om kapitalbeskattningens utformning med hänsyn till familjeföretagen inte kan anses ha fått sin slutgiltiga lösning genom de i propositionen nu föreslagna reglerna". Utskottet förordade därför – med bifall till de nämnda motionerna – att beredningen skulle få tilläggsdirektiv för att kunna behandla denna fråga.

Vi är förvånade över att regeringen, efter detta enhälliga ställningstagande av riksdagen, inte redan förra året vidtog åtgärder för att undvika skatteskarvningar under den tid utredningsarbetet pågår. Riksdagens beslut 1975 var en klar begäran om åtgärder för att undvika en ny skärpning av kapitalbeskattningen för familjeföretagarna. Vi förutsätter att regeringen kommer att verkställa detta riksdagens beslut.

I ett annat särskilt yttrande har vi berört frågan om de religiösa samfundens befrielse från arvsskatt. Också denna fråga är föremål för prövning i och med att det nu har aviserats en proposition angående beskattningen av de ideella föreningarna. Vi har därför ansett att vi skall avvakta vad man kommer fram till i denna prövning.

Under punkten 5 i utskottets betänkande behandlas en rad motioner rörande kapitalbeskattningen och familjeföretagen. Som framgår av utskottsbetänkandet är dessa frågor f. n. föremål för utredning i företagskatteberedningen, men vi har i ett särskilt yttrande velat understryka

Tisdagen den
6 april 1976

*Kapitalbeskatt-
ningen*

frågans stora betydelse för företagens framtid.

Problemen i samband med generationsväxlingar i mindre och medelstora företag hänger ofta i mycket hög grad samman med kapital- och arvsbeskattningen. En hög förmögenhetsbeskattning på kapital som arbetar i företagen motverkar lönsamheten och investeringsviljan och begränsar tillgången för företagen på riskvilligt kapital.

Så långa kapitalet arbetar i företagen borde enligt vår uppfattning ingen eller ringa kapitalbeskattning förekomma.

Frågan är utomordentligt viktig, och det är angeläget att konkreta förslag framläggs som innebär en lindring av beskattningen av det i företagen arbetande kapitalet. Det är också denna av samtliga de tre icke-socialistiska partierna i ett särskilt yttrande starkt understrukna uppfattning som gör, att vi inte kan tillstyrka den av herr Axel Kristiansson väckta motionen 992. En motsvarande motion behandlades förra året av jordbruksutskottet och detta utskott ansåg då att motionens förslag borde prövas i samband med att jordförvärvsutredningen framlägger sitt betänkande. Jag kan för min del instämma i detta.

Motionärens förslag att det högsta beloppet av antingen inköpspriset eller taxeringsvärdet skall tas upp i förmögenhetsredovisningen kan vara ett medel för att undvika spekulationsplacering av kapital i jordbruksfastighet.

Herr Kristiansson framför i slutet av sin motion en uppfattning i en annan fråga, nämligen att det inte kan vara riktigt att kapital som placerats i värdebeständiga tillgångar skall beskattas lägre än kapital placerat i bank eller i annat ej värdebeständigt sparande. På den punkten har vi inte kunnat instämma med motionären. Det strider helt mot den uppfattning som vid otaliga tillfällen framförts från vårt parti, nämligen kravet på en lindrigare beskattning av det i företagen arbetande kapitalet. Detta krav ligger till grund för de tilläggsdirektiv som företagsskatteberedningen fick till sitt utredningsarbete 1974. Vi anser denna ståndpunkt vara så oerhörd väsentlig, särskilt för de mindre och medelstora företagen, att vi helt ansluter oss till den. Men den går inte att förena med det ställningstagande som herr Kristiansson givit uttryck för.

Herr KRISTIANSSON (c):

Herr talman! Med anknytning till det sista vill jag säga att jag mycket väl tror att dessa ståndpunkter går att förena. Jag sade i mitt första anförande att det är fullt möjligt att hålla isär det man kallar arbetande kapital i ett företag från det kapital som investeras vid själva köptillfället. Vi skall komma ihåg att en sådan åtgärd kommer att ha en preventiv verkan i sänkande riktning på prisläget, något som i sin tur inverkar på taxeringsvärdena och därmed naturligtvis också på förmögenhetsbeskattningen som blir lägre.

Sedan hakar herr Josefson upp sig på den sista meningen i motionen. Den tål nog, herr Josefson, att läsas en gång till. Försök penetrera den från den synpunkten som vi i varje fall en och annan gång anlägger

på dessa frågor i denna kammare, att man beklagar människor som har sina pengar icke värdebeständigt placerade! Från den utgångspunkten tror jag inte att man kan säga annat än precis vad jag sagt här, nämligen att pengar som placeras i värdebeständiga tillgångar – märk väl placeras – skall beskattas på samma sätt som pengar som icke är värdebeständigt placerade. Detta bör vara möjligt att genomföra, med beaktande samtidigt också av de krav jag har ställt i min motion.

Herr JOSEFSON (c):

Herr talman! Jag har läst de sista meningarna i Axel Kristianssons motion åtskilliga gånger och jag kan inte tolka dem på annat sätt än att de helt strider mot vad vi i centerpartiet i andra sammanhang begär. Kapital som placeras i värdebeständiga tillgångar blir ofta bundet kapital, och vi har krävt en lindrigare beskattning av det i företagen arbetande och därmed också bundna kapitalet. Jag får vädja till Axel Kristiansson att han till kommande år vidareutvecklar sin uppfattning om denna motsättning. Skrivningen i år kan jag inte tolka på annat sätt än att den står i motsättning till den ställning som centerpartiet tidigare intagit. Därför har vi för vår del avvisat motionsförslaget.

Herr KRISTIANSSON (c):

Herr talman! Jag vill för att ytterligare förtydliga vad jag menar säga att en sådan åtgärd inte på något sätt kommer att påverka det, låt oss säga, i jordbruket redan arbetande kapitalet.

En sådan åtgärd skulle, såsom jag tidigare sagt, bidra till att bromsa markvärdestegringen. Det vore väl, både i nuvarande stund och i framtiden, en av de allra mest angelägna åtgärderna.

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. 1

Utskottets hemställan bifölles.

Mom. 2 a

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Troedsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 52 mom. 2 a röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson.

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

Kapitalbeskatt-
ningen

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Troedsson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 240
Nej - 44
Avstår - 7

Herr Rosqvist (s) anmälde att han avsett att rösta ja men av misstag nedtryckt nej-knappen.

Mom. 2 b

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Troedsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 52 mom. 2 b röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Troedsson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 244
Nej - 44
Avstår - 2

Mom. 3-5

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

§ 3 Föredrogs

Justitieutskottets betänkande

1975/76:30 med anledning av propositionen 1975/76:100 såvitt gäller anslag till byggnadsarbeten för domstolsväsendet

Utskottets hemställan bifölls.

§ 4 Lag om behandlingen av häktade och anhållna m. fl.

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

Lag om behandlingen av häktade och anhållna m. fl.

Föredrogs justitieutskottets betänkande 1975/76:31 med anledning av propositionen 1975/76:90 med förslag till ny lag om behandlingen av häktade och anhållna m. fl., m. m. jämte motioner.

I propositionen 1975/76:90 hade regeringen (justitiedepartementet) föreslagit riksdagen att anta i propositionen framlagda förslag till

1. lag om behandlingen av häktade och anhållna m. fl.,
2. lag om ändring i lagen (1966:301) om rättspsykiatrisk undersökning i brottmål,
3. lag om ändring i lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall,
4. lag om ändring i lagen (1967:940) angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda,
5. lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m. m.

Beträffande propositionens huvudsakliga innehåll anfördes följande:

”I propositionen föreslås att 1958 års lag om behandlingen av häktade och anhållna m. fl. skall ersättas med den i propositionen föreslagna lagen i samma ämne.

Den nya häkteslagens huvudsakliga syfte är att underlätta de häktades situation i olika hänseenden. Lagen ger de häktade möjlighet att få kurativt, socialt stöd och rätt till viss gemenskap med andra intagna i häkten och kontakt med omvärlden genom tidningar, tidskrifter, radio, television, brevväxling, besök och telefonsamtal. I lagen ges också närmare regler för åklagares och häktesföreståndares beslutsfunktioner i frågor om tillstånd rörande olika förmåner för de intagna. Lagen är tillämplig inte bara på häktade utan också på vissa andra personer som berövats friheten, framför allt anhållna samt dömda som intagits i häkte för förpassning till kriminalvårdsanstalt. När termen häktade används i det följande avses i tillämpliga delar även dessa intagna.

Propositionen upptar också ett förslag om tillägg till lagen om rättspsykiatrisk undersökning i brottmål. Förslaget ger bestämmelser om möjlighet att av vårdskäl i vissa fall vägra den som vistas på rättspsykiatrisk klinik såsom häktad eller tvångsintagen att avsända brev eller annan skriftlig handling. Förslaget har tillkommit efter en hemställan från justitieombudsmannen (JO).

Vidare föreslås genom tillägg till lagen om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall och till lagen angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda bestämmelser om förfarandet med alkohol och andra berusningsmedel m. m., som omhändertagits hos intagen. Även dessa förslag har tillkommit efter hemställan av JO.

Slutligen föreslås en ändring i lagen om beräkning av strafftid som ger möjlighet att förvara en dömd i allmänt häkte i avvaktan på beslut om anstaltsplacering.”

Tisdagen den
6 april 1976

*Lag om behand-
lingen av häktade
och anhållna m. fl.*

I detta sammanhang behandlades motionerna

1975/76:1065 av herr Hermansson m. fl., vari yrkats att riksdagen skulle anta det i propositionen 1975/76:90 framlagda lagförslaget och hos regeringen hemställa om förslag till ändringar i lagförslaget om behandling av häktade och anhållna m. fl. som angetts i motionen, att föreläggas riksdagen under innevarande riksmöte, och

1975/76:1091 av herr Ullsten (fp).

Utskottet hemställde

1. att riksdagen skulle anta det i propositionen 1975/76:90 framlagda förslaget till lag om behandlingen av häktade och anhållna m. fl. med den ändringen att 4 § tredje stycket skulle erhålla av utskottet föreslagen lydelse, innebärande redaktionell jämkning till följd av gällande sjukvårdslagstiftning,

2. att riksdagen beträffande begäran om lagändringar skulle avslå motionen 1975/76:1065,

3. att riksdagen skulle anta de i propositionen framlagda förslagen till
a) lag om ändring i lagen (1966:301) om rättspsykiatrisk undersökning i brottmål,

b) lag om ändring i lagen (1966:293) om boredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall,

c) lag om ändring i lagen (1967:940) angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda,

d) lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m. m.,

4. att riksdagen beträffande förbättring av häktet Kronoberg skulle avslå motionen 1975/76:1091.

Reservation hade avgivits vid punkten 2 av herr Pettersson i Västerås (vpk) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen beträffande begäran om lagändringar i anledning av motionen 1975/76:1065 hos regeringen skulle anhålla om förslag till ändringar i de avseenden som reservanten angett.

Herr LÖVENBORG (vpk):

Herr talman! Vi har i vår motion framhållit att regeringens proposition om behandling av häktade och anhållna innebär förbättringar i jämförelse med vad som nu gäller. Jag vill återge något ur motionen därför att den koncentrerat visar vad vi anser vara framsteg, men också vad vi anser vara otillräckligheter. Vi säger:

”Behovet av reformer när det gäller behandlingen av häktade har länge känts angeläget. Häktingstiderna är ofta långa, och de särskilda förhållandena i samband med en häktning utgör en hård press på dem som drabbas därav. Alla tänkbara åtgärder måste därför vidtagas för att detta frihetsberövande i sig inte skall bli onödigt plågsamt. Lagförslaget utgör ett steg i sådan riktning.

Den nya häkteslagen innehåller bl. a. bestämmelser som rör möjlig-

heten för de häktade att få kurativt och socialt stöd, erbjudande om arbete eller annan sysselsättning under häktningstiden, gemenskap mellan intagna i häktet samt häktades kontakter med omvärlden genom tidningar, tidskrifter, radio/TV, brevväxling, besök och telefonsamtal.

Vi betraktar förslagen som har att göra med ambitionen att bryta de häktades isolering som de viktigaste i propositionen. Det mest plågsamma i samband med en häktning är den strängt slutna miljön med fasta rutiner men också många dagar utan några meningsfulla avbrott. Den minimala kontakten med andra människor – annat än i förhörssammanhang – och sysslolösheten har av många häktade betraktats som nära nog outhärdliga. Det är ur humanitär synpunkt viktigt att en reformering sker." En sådan tycker vi att förslaget innehåller.

Vi säger också:

"Lagförslagets inriktning på sådana förändringar motverkas dock i många fall av tänjbara formuleringar av typen 'såvitt möjligt', 'om så kan ske utan olägenhet', 'i den utsträckning det lämpligen kan ske' etc.

Det finns en rad oklarheter, vars konsekvenser är svåra att förutse och som bäddar för ett visst godtycke. Sådana tänjbara formuleringar finns i en rad av lagparagrafer både i den gamla och i den nu föreslagna lagen. Vissa häktesföreståndare kan tolka lagen mera repressivt än andra, och då kan också skillnaden mellan gamla och nya bestämmelser komma att suddas ut.

I den viktiga frågan om rätten att få vara tillsammans med andra häktade" – en form av gemenskap – "sägs att detta skall få ske 'om lokalförhållandena medger det', 'om det kan ske utan fara från säkerhets-synpunkt' eller 'utan fara för att bevis undanröjes eller utredning om brott eljest försvåras'.

Det är allt för många om och men för att det skall kunna anses tillfredsställande. Såvitt vi förstår förutsättes att det även i fortsättningen ankommer på undersökningsledaren eller åklagaren att bestämma den häktades rätt på detta område."

När vi uttrycker bekymmer för de tänjbara formuleringarna är det bl. a. mot bakgrund av de otillräckliga resurserna. Bristfälliga, omoderna och trånga lokaliteter gör att man kan rida på dessa formuleringar i sådan grad att den nya häkteslagen i betydande utsträckning kommer att stanna på papperet.

De anmärkningar vi har på en rad punkter är tillgodosedda, vilket framgår av skrivningen. Dit hör bl. a. att man mycket starkt markerar – och det tycker vi är positivt – vikten av särskilda insatser för häktade utlänningar som ju löper risk att hamna i en sämre situation än övriga. Det är bara att hoppas att intentionerna i utskottets yttrande verkligen beaktas i den praktiska handläggningen.

Det heter bl. a. i utskottets yttrande:

"Vad gäller situationen för häktade utlänningar delar utskottet den i motionen 1065 framförda uppfattningen att särskilda insatser måste göras för denna kategori häktade. Frågan har också uppmärksamrats

Tisdagen den
6 april 1976

Lag om behandlingen av häktade och anhållna m. fl.

av kriminalvårdsstyrelsen. I rundskrivelse 95/75 har styrelsen beträffande behandlingen av utländsk medborgare inom kriminalvården lämnat anvisningar bl. a. rörande tolkning och översättning, svenskundervisning, information och fritidsverksamhet. Utskottet har vidare inhämtat att man inom justitiedepartementet förbereder en informationsbroschyr på flera språk som skall delas ut till alla nyintagna.

I denna del kan utskottet också instämma i departementschefens yttrande att det är angeläget att bryta häktade utlänningars språkliga isolering genom att om möjligt tillhandahålla dem tidningar och annan litteratur på deras eget språk. Beträffande utlänningar som är häktade är det också, som framhållits i remissyttrande av statens invandrarverk, viktigt att besöksfrågan särskilt beaktas. För de utlänningar som ej får besök kan det, som verket framhåller, i en del fall vara lämpligt att häktespersonalen efter förfrågan hos den intagne tar kontakt med invandrarbyrån, som kan vara behjälplig med att skaffa fram en landsman eller språkkunnig person som kommer på besök.”

Vi tycker att detta är en ganska stark skrivning. Den är viktig ur vår synpunkt, och vi hoppas att den också lämnar papperet.

Vi är alltså överens med departementschefen om det mesta i den framlagda propositionen. Men vi hyser sammanfattningsvis en viss oro över att en del gummiparagrafer kan utnyttjas på ett sätt som motverkar departementschefens intentioner. Vi vill därför ha en överarbetning av lagförslaget, och jag yrkar bifall till reservationen av herr Pettersson i Västerås.

Under detta anförande övertog fru tredje vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Fru KRISTENSSON (m):

Fru talman! Innan jag kommenterar herr Lövenborgs inlägg tycker jag det finns anledning att ge uttryck för den tillfredsställelse som vi i justitieutskottet har känt över att propositionen om behandlingen av häktade nu har presenterats för riksdagen. Jag vill erinra om att riksdagen redan 1966 begärde en översyn av denna lagstiftning, och därför är det på tiden att riksdagen nu har fått ett lagförslag till behandling.

När vi 1974 debatterade lagen om behandling av intagna på anstalt, den s. k. behandlingslagen, framfördes kritik mot att man i det sammanhanget inte hade fått ta ställning till en förändring av lagen om behandling av häktade. Den som inte är dömd borde ju rimligen ha lika bra förhållanden som den redan dömd. Man hade inte haft tillfälle att klara detta, men vi sade då att vi förväntade att vi inom kort skulle få ett sådant här lagförslag.

Från utskottets sida – och här får jag kanske inkludera herr Lövenborg, eftersom hans inlägg tydde på att han också var ganska nöjd med propositionen – har vi ansett att propositionen i stort sett uppfyller de önskemål man kan ha på rimliga lättnader i de häktades situation. Vi har

sagt att när det gäller den s. k. behandlingslagen anser vi det viktigt att vi fick så långt gående preciseringar som möjligt av lagtexten för att därmed undanröja oklarheter som kunde bli till men för både personal och intagna. Samma resonemang hade vi när vi behandlade denna proposition, och vi har försökt att i några kommentarer precisera vissa av de i lagen ingående bestämmelserna.

Den skillnad som finns mellan utskottsmajoriteten och reservanten är egentligen att majoriteten finner det helt naturligt att som departementschefen anse att det måste vara vissa begränsningar i de friheter som man kan ge de häktade, nämligen begränsningar föranledda av säkerhetsskäl och med hänsyn till kollisionrisker. I reservationen säger man att det skall finnas en ovillkorlig rätt till de lättnader som lagen föreskriver. Sedan jag läst reservationen och efter vad jag förstått av herr Lövenborgs inlägg vill vpk egentligen inte vitsorda att man i den begränsningen skall ta hänsyn till säkerhets- och kollisionrisker. Åtminstone har jag uppfattat det så.

I övrigt är jag mycket tacksam för de långa föredragningar som herr Lövenborg gjorde av innehållet i utskottets betänkande. Det gör det litet lättare för mig nu, när jag inte behöver tala om exakt vad utskottsmajoriteten har sagt i det ena eller andra hänseendet.

Jag vill emellertid för egen del understryka ytterligare två saker. Den ena är att utskottet i sin helhet med kraft har framhållit betydelsen av att vi inte när det gäller häktena får de bekymmer med narkotika som vi tyvärr har i dag vid våra fångvårdsanstalter. Där har vi tryckt på att de nya reglerna inte får leda till att narkotika kommer in på häktena. Vi förutsätter att utvecklingen i det fallet följs med uppmärksamhet.

Det andra är att vi utgår från att de uttalanden som utskottet gör, inte bara när det gäller narkotika utan även i övriga avseenden, kommer att beaktas av den myndighet som skall utfärda anvisningar om tillämpningen av lagen och naturligtvis av departementet som skall utfärda tillämpningsföreskrifterna.

Slutligen finns det också anledning notera att man nu äntligen försöker företa en modernisering av det nya Kronobergshäktet för att få häkteslokaler och promenadutrymmen bättre anpassade till den nya syn på behandlingen av de häktade som återspeglas i denna lagstiftning. Jag kan ändå inte låta bli att erinra om att jag på våren 1974 frågade justitieministern – då var Kronobergshäktet ännu inte färdigt, det skulle tas i bruk den 1 januari 1975 – om det inte var möjligt att innan häktet var färdigt försöka göra vissa justeringar, främst när det gällde promenadutrymmena men också beträffande själva häkteslokalerna för att få utrymmena mera tillfredsställande. Men det ansågs inte vara möjligt, man hade kommit så långt i byggnationen. Justitieministern sade då att möjligheterna att införa andra anordningar är ytterst begränsade med hänsyn till Kronobergshäktets läge och förhållandena där. Nu är det bara att notera, att när häktet är färdigt finns det möjligheter att göra ändringar. Nu kommer man att anslå reparationsmedel ur posten Reparations- och

Tisdagen den
6 april 1976

*Lag om behand-
lingen av häktade
och anhållna m. fl.*

underhållskostnader för att göra ombyggnader av det nya Kronobergs-häktet. Jag noterar alltså det som något bra.

Jag ber, fru talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr LÖVENBORG (vpk):

Fru talman! På s. 17 i propositionen 1975/76:90 står bl. a.: "Byggnadsstyrelsen vill understryka de svårigheter som finns att tillgodose de lokalbehov m. m. som lagförslaget leder fram till och att reformverksamheten måste ske på lång sikt." Det är här jag menar att de tänjbara formuleringarna kan komma att spela en otillbörlig roll. Vi är inte heller ensamma om dessa bekymmer. Bland remissinstanserna, vilkas yttranden sammanfattas i propositionen, säger t. ex. socialstyrelsen att det är anmärkningsvärt att det på åtskilliga ställen i de föreslagna författningstexterna förekommer sådana uttryck som "i den mån det lämpligen kan ske", "om möjligt", "när särskilda skäl föreligger", "i skäligen utsträckning" etc. Enligt socialstyrelsens mening föreligger en risk för att det på skilda häkten kan utbildas olika praxis när det gäller tolkningen av bestämmelserna.

Det är klart att det med på sina håll trånga och otillräckliga lokaler finns en frestelse att utnyttja dessa tänjbara formuleringar. Det tycker också Föreningen Sveriges frivårdstjänstemän när man säger att det finns risker för godtycklig tolkning av de föreslagna bestämmelserna, eftersom dessa till sin karaktär är vagt formulerade. Liknande synpunkter anförs av Övervakarnas riksförbund, Svenska psykiatriska föreningen och KRUM. Det återges i propositionen att sistnämnda instans anser det vara en stor fara såväl för den enskilde som för den samhällseliga demokratin att tänjbara formuleringar tillåts att breda ut sig i lagtext. Sådana bestämmelser urholkar successivt rättssystemet, anser KRUM.

Detta visar att våra farhågor delas av många och tunga remissinstanser. Det gör att jag upprepar mitt yrkande om bifall till vår reservation.

Fru KRISTENSSON (m):

Fru talman! Det som är värt att notera är att utskottsmajoriteten också delar denna uppfattning. I vårt betänkande har vi verkligen tydligt uttalat att man i paragraf efter paragraf kan strama upp formuleringarna. Jag tror alltså inte att herr Lövenborg skall utmåla något motsatsförhållande mellan dessa remissinstanser och utskottsmajoriteten.

Vad vi från utskottsmajoritetens sida inte kan skriva under på är en ovillkorlig rätt till lättnader, något som inte är möjligt att tillämpa i praktiken eftersom det gäller så olika förhållanden. Det är en ramlagstiftning som skall tillämpas för samtliga olika slag av häkten. Man får anpassa praxis efter de förhållanden som råder. Det hindrar inte att det är väldigt viktigt att tillämpningsföreskrifterna blir utformade så entydigt som möjligt. Det har vi från utskottsmajoritetens sida verkligen understrukit.

Mom. 1

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av herr Pettersson i Västerås, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Lövenborg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 31 mom. 2 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av herr Pettersson i Västerås.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Lövenborg begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 276
Nej - 11

Mom. 3 och 4

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

§ 5 Föredrogs

Justitieutskottets betänkande

1975/76:32 med anledning av propositionen 1975/76:100 såvitt gäller anslag till förvärv av jordbruksfastigheter för kriminalvården

Lagutskottets betänkande

1975/76:18 med anledning av motion om avgångsvederlag vid upphörande av kommissionsuppdrag

Kammaren biföll vad utskotten i dessa betänkanden hemställt.

§ 6 Avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område, m. m.

Föredrogs lagutskottets betänkande 1975/76:21 med anledning av propositionen 1975/76:81 med förslag om ändring i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område, m. m. jämte motioner.

I propositionen 1975/76:81 hade regeringen (justitiedepartementet) -

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

*Avtal och andra
rättshandlingar på
förmögenhetsrät-
tens område, m. m.*

Tisdagen den
6 april 1976

*Avtal och andra
rättshandlingar på
förmögenhetsrät-
tens område, m. m.*

efter hörande av lagrådet – föreslagit riksdagen att anta

1. lag om ändring i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område,
2. lag om ändring i lagen (1915:219) om avbetalningsköp,
3. lag om ändring i lagen (1927:77) om försäkringsavtal,
4. lag om ändring i lagen (1927:78) angående införande av lagen om försäkringsavtal,
5. lag om ändring i lagen (1936:81) om skuldebrev,
6. lag om ändring i lagen (1936:82) angående införande av lagen om skuldebrev,
7. lag om ändring i lagen (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar,
8. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,
9. lag om ändring i jordabalken,
10. lag om ändring i lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken.

Beträffande propositionens huvudsakliga innehåll anfördes följande:

”I propositionen föreslås att domstolarna skall få ökade möjligheter att jämka eller åsidosätta oskäligen villkor i avtal och andra rättshandlingar. Förslaget bygger på ett betänkande av generalklausulutredningen.

Vid bedömningen av om ett avtalsvillkor skall anses oskäligt skall domstolarna ta hänsyn till hela det avtal där villkoret ingår. Vidare skall beaktas omständigheterna vid avtalets tillkomst, senare inträffade förhållanden och omständigheterna i övrigt. Särskild hänsyn skall tas till konsumenternas behov av skydd, och förslaget utgör på det sättet ett komplement till avtalsvillkorlagens bestämmelser om förbud mot oskäligen avtalsvillkor. De ökade jämningsmöjligheterna gäller emellertid också beträffande avtal och andra rättshandlingar utanför konsumentområdet.

De nya bestämmelserna föreslås bli intagna som en ny s. k. generalklausul i avtalslagen. Samtidigt föreslås att de nuvarande civilrättsliga generalklausulerna i skuldebrevslagen och andra särskilda lagar upphävs.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 1976.”

I detta sammanhang hade behandlats

dels den med anledning av propositionen väckta motionen 1975/76:167 av herr Torwald (c) och fru Fredgardh (c),

dels de under allmänna motionstiden vid 1975/76 års riksmöte väckta motionerna

1975/76:543 av herr Claeson m. fl. (vpk), vari hemställts att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om förslag till sådan ändring i hyreslagstiftningen att bostadshyresgäst utan bil inte kunde tvingas att hyra bilplats genom kopplat avtal, och

1975/76:1121 av herr Schött m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen beslutade

1. att 36 § första och andra styckena i lagen om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område skulle ha av motionärerna föreslagen lydelse, innebärande att avtalsvillkor skulle få jämkas, lämnas utan avseende eller förklaras ogiltigt,

2. att 37 § andra stycket skulle bibehålla nuvarande lydelse.

Utskottet hemställde

1. beträffande ogiltigförklaring av avtalsvillkor att riksdagen med avslag på motionen 1975/76:1121 yrkande 1 skulle anta 36 § första stycket i det i propositionen 1975/76:81 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område,

2. beträffande hänsynstagande till svagare avtalskontrahenter att riksdagen med avslag på motionen 1975/76:167 skulle anta 36 § andra stycket i det under 1 ovan angivna lagförslaget,

3. beträffande redaktionella ändringar i 37 § avtalslagen att riksdagen med avslag på motionen 1975/76:1121 yrkande 2 skulle anta 37 § i det under 1 ovan angivna lagförslaget,

4. beträffande övriga ändringar i avtalslagen att riksdagen skulle anta det under 1 ovan angivna lagförslaget i den mån det inte omfattades av vad utskottet ovan hemställt,

5. beträffande övriga i propositionen framlagda lagförslag att riksdagen skulle anta lagförslagen,

6. beträffande hyra av bilplats att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:543.

Reservationer hade avgivits

1. beträffande ogiltigförklaring av avtalsvillkor av herrar Lidgard (m) och Winberg (m) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975/76:1121 yrkande 1 och med anledning av propositionen 1975/76:81 skulle anta 36 § första stycket i det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område med den ändringen att lagrummet skulle erhålla av reservanterna föreslagen lydelse.

2. beträffande redaktionella ändringar i 37 § avtalslagen av herrar Lidgard (m) och Winberg (m) som ansett att utskottet under 3 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975/76:1121 yrkande 2 och med anledning av propositionen 1975/76:81 skulle anta 37 § i det under 1 angivna lagförslaget med den ändringen att lagrummet skulle erhålla av reservanterna föreslagen lydelse.

3. beträffande hyra av bilplats av herr Israelsson (vpk) som ansett att utskottet under 6 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1975/76:543 gav regeringen till känna vad reservanten anfört.

Herr CLAESON (vpk):

Fru talman! Jag skall i mitt inlägg uppehålla mig vid vad som i betänkandet behandlas under rubriken Hyresförhållanden.

Hyresavtal rörande bostadslägenhet är i princip förenat med kvarboenderätt, ett s. k. direkt besittningsskydd innebärande att hyresgästen har rätt att vid hyrestidens utgång få hyresförhållandet förlängt. Om hyresgästen inte betalar hyran enligt hyresavtalet, dvs. även den del som utgör hyra för bilplats, förverkas hyresrätten med åtföljande skyldighet för hyresgästen att flytta. Flyttar hyresgästen inte frivilligt, kan vräkning ske.

Detta upplevs naturligtvis som mycket orättvist och som en otrygghet i boendet av alla dem som har påtvingats sådana avtal och inte har bil. Det borde vara självklart att billösa hyresgäster undantas från tvånget att i samband med förhyrandet av en bostad även hyra bilplats. Man måste enligt vår mening förhindra att den som inte har bil eller stadigvarande nyttjar bil kan förlora hyresrätten till sin bostad om han inte vill betala hyra för garage eller annan biluppställningsplats. Detta krav måste tillgodoses genom att hyreslagen ändras så att bostadshyresgäst utan bil inte kan tvingas att hyra bilplats genom kopplat avtal. Det är vad vi föreslår i vpk-motionen 543.

Hyresgästernas riksförbund har i flera sammanhang uppmärksammat problemet och uttalat sig för sådana åtgärder som nu föreslås i vår motion. Förbundet har, utifrån de erfarenheter man har på detta område, understrukit att det finns ett behov av åtgärder för att komma till rätta med problemen. Det saknas visserligen inte möjligheter i hyreslagen att undanröja obilliga hyresvillkor, men i praxis har det underligt nog inte ansetts att tvånget för icke bilägare att hyra bilplats är ett obilligt villkor.

I motiven för avslag under fjolåret anfördes bl. a. att man väntade regeringsförslag om större möjligheter för domstol att jämka eller lämna utan avseende oskäligena hyresvillkor. Det förslaget har nu kommit och kan avläsas i vad som i dagens utskottsbetänkande kallas för generalklausulen. Den nya generalklausulen, som utskottets majoritet tydligen anser skall kunna underlätta möjligheterna härvidlag, kommer emellertid såvitt jag kan förstå inte att leda till några förbättringar – i vart fall är det ytterst tveksamt att den kan göra det då det gäller sådana här avtal.

Systemet med kopplade avtal medför också icke önskvärda bostadspolitiska effekter. De i och för sig redan alltför höga hyreskostnaderna blir för den billöse hyresgästen ännu högre på grund av att biluppställningsplats ligger med i bostadskostnaden. För mig framstår det som helt klart att detta för hyresgäster utan bil måste vara helt orimligt. Allmänt medför också ett sådant här system en konstlad uppskrivning av hyresnivåerna.

Principellt finns det naturligtvis ingenting att invända mot att fas-

tighetsägarna vid nybebyggelse åläggs att ansvara för vissa parkeringsanordningar. Kostnaderna för denna service och för underhåll måste betalas, självfallet då av dem som använder bilplatserna.

Bilismen har under de senaste 15–20 åren ställt allt större krav på stadsplanernas utformning med starka kostnadshöjningar som följd. Det krävs exempelvis bredare vägar, trafikseparering och parkeringsanläggningar. Det har sedan en tid pågått en ganska intensiv diskussion om hur kostnaderna för bl. a. parkeringsanläggningar skall fördelas mellan kommunen och de boende.

Tidigare ansågs det ganska självklart att större delen av kostnaderna för sådana anordningar liksom för mera grönytor och lekplatser skulle falla på kommunen, som sedan debiterade ut både anläggnings- och driftkostnader på kommunens samtliga invånare. Hyresgästen betalade endast för den service som hörde samman med själva huset som han bodde i. Övergången till bebyggelse av hela bostadsområden, ofta med samma ägare, har nu många gånger suddat ut gränserna mellan fastigheter och kvarter. Kommunernas besvärliga ekonomiska problem har ofta lett till en övervältring av kostnader direkt på hyrorna och bostadskonsumenter. Det betyder att de som bor i nyare bostadsområden får betala kostnaderna för nyttigheter som invånarna i äldre stadsdelar aldrig behövt betala direkt på hyrorna utan som fördelats över skattsedlarna. En sådan här utveckling framstår inte bara som orättvis för olika kategorier av bostadskonsumenter, utan den ger också en del av svaret på frågan varför hyrorna i nybyggda bostadsområden stigit så snabbt.

Det är angeläget och nödvändigt att kommunerna i ökad utsträckning går tillbaka till den tidigare ordningen och låter alla invånare vara med om att betala kostnaderna för samhällets expansion.

I det nu aktuella betänkandet anför utskottet som ett motiv för sitt förslag om avslag på vår motion att problemet med kopplingsvillkor bör lösas genom förhandlingar mellan parterna på hyresmarknaden.

Problemet med de kopplade hyresavtalen utgör som regel inget problem beträffande de allmännyttiga företagen, men det är ett problem för hyresgäster hos privata fastighetsägare. Hade exempelvis Hyresgästernas riksförbund självt trots på att man kan klara denna fråga på det sätt som utskottet förutsätter, nämligen genom förhandlingar mellan parterna på hyresmarknaden, så hade man säkerligen inte i fjolårets remissyttrande hemställt om att riksdagen skulle vidta lämpliga åtgärder för att villkor om förhyrandet av bilplats skall betraktas som obilligt mot den hyresgäst som saknar bil. Tvärtom är det ju så att man i många fall misslyckats med att lösa frågan förhandlingsvägen, och därför är det befogat med sådana bestämmelser som föreslås i vpk-motionen.

Det finns många människor i vårt land som av hälsoskäl eller andra orsaker aldrig har möjlighet att skaffa bil, och det finns många som inte vill göra det. Men dessa människor kan ändå tvingas att betala för en bilplats som de varken kan eller vill använda. Det är denna orättvisa

Tisdagen den
6 april 1976

*Avtal och andra
rättshandlingar på
förmögenhetsrät-
tens område, m. m.*

vi motionärer ånyo velat uppmärksamma och söka medverka till att avskaffa.

Hyreslagstiftningen är i stora stycken utformad och fungerar i stor utsträckning som ett skydd för hyresgästerna mot olika slag av orättvisor. Men även då det gäller bilplatserna behöver man från riksdagens sida ge ett klart uttryck för ett socialt tänkande genom att fatta beslut som undanröjer den orättvisa som nu finns. Det borde inte vara nödvändigt för hyresgäster som drabbas att gå till hyresnämnd eller domstol för att få en chans att slippa bilplatstvånget. Dess värre är det så att i de fåtal fall som prövats har domstolen inte ansett det vara obilligt med bilplatstvång.

Vad frågan nu gäller är alltså att den begränsade praxis som finns och de negativa erfarenheter hyresgästerna har beträffande möjligheten att slippa bilplatstvånget visat att detta är förenat med betydande svårigheter.

Bilplatstvånget har, för att använda juristspråk i sammanhanget, inte ansetts som oskäligt, stridande mot god sed i hyresförhållanden eller eljest vara obilligt. Därför är det enligt vår uppfattning motiverat att bifalla motionen.

Jag yrkar bifall till reservationen 3 vid lagutskottets betänkande nr 21.

Herr LIDGARD (m):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att tala om för kammarens ledamöter att ni, för den händelse ni skulle biträda Håkan Winbergs och mina reservationer i det här ärendet om generalklausulen, inte åstadkommer några som helst förändringar när det gäller själva sakinnehållet i den föreslagna lagändringen. Möjligtvis bidrar ni till att lagtexten blir något tydligare och som vi tycker något bättre.

Vi reseranter har inte haft något behov av att opponera mot den föreslagna lagstiftningen, vi tycker i princip att den är bra. Det är riktigt att man skapar vidgade möjligheter att komma till rätta med avtal som är oskäligen, i synnerhet om det är en svagare part som drabbats av ett sådant avtal.

Men i utskottet har vi ansett att den föreslagna lagstiftningen kunde göras litet tydligare. Det är det den första reservationen handlar om. Och vi har även tyckt att man inte från riksdagens sida skall ge sig på att ändra paragrafer bara för ändringens skull, då man över huvud taget inte vill åstadkomma någon saklig förändring. Det är det den andra reservationen handlar om.

När det gäller den första reservationen stöder vi oss på vad två ledamöter i lagrådet har uttalat. Jag skall inte fördölja att det finns två andra ledamöter som inte har sagt någonting om den här saken och som tydligen tycker att det kan godtas som det är.

Men, om jag så får säga, våra två ledamöter har menat att det av en lagstiftning klart skall framgå att de nya bestämmelserna ger en i

förhållande till nuläget vidgad möjlighet för domstolar att ändra på, eller att tackla oskäligen avtal när förutsättningar för detta i övrigt är för handen.

Vi har ju redan i nuläget utanför den egentliga avtalslagens ram en del generalklausuler som innebär att ett uppenbart oskäligt eller obilligt avtal som hänför sig till ett visst särskilt aktuellt fall kan ändras. Det nya i den föreslagna lagen är att domstolarna i fortsättningen med verkan för framtiden kan jämka och kan ogiltigförklara ett skäligt avtalsvillkor. Detta tycker vi reservanter skall komma till uttryck i själva lagtexten och inte bara i motiven till lagen.

Vad säger föredragande statsrådet om en sådan tankegång? Han har ju haft tillfälle att yttra sig över detta när ärendet efter lagrådsremissen på nytt behandlades inom regeringen. Jo, i propositionen 1975/76:81 s. 173 hittar vi följande:

”För min del kan jag medge att uttrycket ’lämna utan avseende’ passar bäst när det endast är fråga om att åsidosätta ett villkor vid tillämpningen i en särskild situation.” Sedan säger han att ”--- uttrycket ’förklara ogiltigt’ på ett tydligare sätt anger rättsföljden när det är fråga om att förklara ett avtal eller avtalsvillkor sakna verkan för framtiden.”

Det är precis vad vi har sagt i reservationen. Men det är tydligare på det här sättet. Sedan säger han – och det irriterar mig en smula – att det är ”emellertid onödigt att ta in båda uttrycken ---”. De uttalanden som han här har gjort klagör att det skall tolkas i hela dess vidd.

Ärade ledamöter, skall en lagtillämpare behöva gå till riksdagsprotokollet för att se vad riksdagen vill med den här lagstiftningen? Varför kan man inte på en gång skriva det tydligt och klart i lagtexten? Det tycker jag är ett rimligt tillvägagångssätt när man lagstiftar.

Den andra saken är väsentligt enklare. Där säger vi helt enkelt att när man gör en partiell lagreform skall man inte ge sig in på att skriva om en lagtext då syftet med omskrivningen alldeles uttalat inte är att åstadkomma någon förändring i sakinnehållet. Den omskrivna paragrafen skall betyda precis detsamma som den gjorde innan man skrev om den.

Hur fungerar då människor som använder sig av lagtext som sitt arbetsmaterial? De konstaterar att här har skett en förändring. Då tar man del av förändringen och jämför med vad som stod tidigare i lagen. Därefter ser man att det är en viss skillnad, men man kan inte riktigt klart läsa ut vari skillnaden består. Då tvingas man att gå till förarbetena för att konstatera att det trots allt inte var någon skillnad.

Är det verkligen i den situationen vi i riksdagen skall försätta dem som skall tillämpa våra lagar? Jag tycker det är galet på något sätt. Det är en helt onödig verksamhet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 2.

Jag vill sedan gärna tala om att om fru talmannen skulle finna att riksdagen inte gillar Håkan Winbergs och mina reservationer kommer jag inte – trots vad som är kutym här i kammaren – att begära votering. Här finns nämligen ingen motsättning mellan utskottet och oss i sak

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

*Avtal och andra
rättshandlingar på
förmögenhetsrät-
tens område, m. m.*

Tisdagen den
6 april 1976

*Avtal och andra
rättshandlingar på
förmögenhetsrät-
tens område, m. m.*

utan endast i form, och jag tycker inte att vi skall göra politik enbart av former.

Herr HAMMARBERG (s):

Fru talman! I den proposition som vi nu har att behandla föreslås att domstolarna skall få ökade möjligheter att jämka eller åsidosätta oskäligen villkor i avtal eller andra rättshandlingar. Förslaget bygger på generalklausulutredningens betänkande.

Enligt förslaget i propositionen skall avtalsvillkor få jämkas eller lämnas utan avseende om villkoret är oskäligt med hänsyn till avtalets innehåll. Det finns all anledning att påpeka att vid prövningen särskild hänsyn skall tas till behovet av skydd för den som i egenskap av konsument eller eljest intar en underlägsen ställning i avtalsförhållandet.

I stort är vi inom lagutskottet eniga i sak om detta betänkande, vilket herr Lidgard påpekade. Jag kan därför fatta mig ganska kort i mitt inlägg. Det har dock, som framgått av tidigare talare, till betänkandet bifogats tre reservationer, dels de två moderatreservationerna, som herr Lidgard redogjort för och som tar upp rena lagtextfrågor, dels vpk-reservationen, som gäller kopplingen mellan hyra för bostad och hyra för bilplats.

Jag skall börja med att säga några ord om kommunistreservationen, som är en gammal bekant sedan föregående år, då vi hade i stort sett samma motionsyrkande att ta ställning till.

När det gäller kopplingen mellan hyra av bostad och hyra av bilplats finns det all anledning att erinra om det som herr Claeson påpekat, nämligen att det regelmässigt föreskrivs såsom villkor för byggnadslov att ett visst antal bilplatser skall iordningställas i samband med bostadsproduktionen. Då är det också ganska självklart att kostnaderna för dessa bilplatser på något sätt måste täckas gemensamt av dem som nyttjar fastigheterna i fråga.

Jag kan hysa mycket stor förståelse för herr Claesons synpunkt att den som saknar bil inte skall behöva betala för en bilplats som han inte har möjlighet att utnyttja. Men jag vill inte efter det erkännandet gå så långt som man gör i reservationen och även i motionen, där man talar om att denna koppling utan vidare skall betraktas som ett oskäligt villkor för den som inte har bil. Jag tror att en sådan generell tolkning skulle stöta på ganska många och svåra rent praktiska problem.

Därför har vi inom utskottsmajoriteten påpekat att generalklausulen bör ge större möjligheter till jämkning av oskäligen villkor, och dit får man räkna sådana fall där det sker en koppling mellan hyra av bostad och hyra av bilplats. Jag vill också erinra om att vi från utskottsmajoritetens sida pekar på att hyresrättsutredningen sysslar med hithörande frågor; den gör en översyn av bl. a. bestämmelserna i jordabalkens 12 kap. 48 §, som berör just de här frågorna. Jag skall fatta mig kort och med hänvisning till det anförda yrka bifall till utskottets hemställan i denna del, vilket innebär avslag på reservationen 3.

Moderatreservationen 1 rör sig, som jag sade tidigare och som fram-

gått av herr Lidgards anförande, om en liten ändring i lagtexten. Reservanterna vill föra in orden "förklaras ogiltigt" som de tycker ger bättre klarhet än det skrivsätt som finns i den föreslagna lagtexten, nämligen "lämna utan avseende". Herr Lidgard har här refererat till vad föredragande statsrådet sagt i propositionen om de här två olika uttrycken. Jag kan glädja herr Lidgard med att säga att jag kan hålla med om att uttrycket "förklaras ogiltigt" på ett sätt kan vara något tydligare än det som finns i den föreslagna lagtexten. Men utskottet har den uppfattningen att det torde vara ställt utom allt tvivel att generalklausulen kan tillämpas inte bara för att i det särskilda fallet lämna ett villkor obeaktat utan också för att förklara villkoret ogiltigt. Utskottets majoritet, bestående av samtliga ledamöter utom de två moderaterna, anser det därför onödigt att frågå det i propositionen valda uttrycket.

I motionen 1975/76:1121, yrkande 2, begär motionärerna att den nuvarande lydelsen av 37 §, andra stycket, i avtalslagen skall bibehållas i oförändrat skick. Det är också det som går igen i reservationen 2 av herr Lidgard och herr Winberg och i herr Lidgards anförande, där han ville göra gällande att deras förslag skulle innebära en förbättring av lagtexten i fråga. Utskottsmajoriteten hyser emellertid den uppfattningen att den nuvarande lydelsen av ifrågavarande paragraf kan anses vara något svårtolkad, åtminstone för dem som inte är rättsbildade. Därför framstår det som önskvärt att bestämmelsen moderniseras och bringas i bättre överensstämmelse med gängse språkbruk. Det är med hänsyn därtill som vi vill yrka bifall till propositionens förslag när det gäller den delen av lagtexten.

Fru talman! Med dessa få ord ber jag att få yrka bifall till lagutskottets hemställan i samtliga delar – vilket innebär avslag på de tre reservationerna.

Herr CLAESON (vpk):

Fru talman! Jag vill bara göra ett par kommentarer till det herr Hammarberg anförde från utskottets sida som invändningar mot den motion vi har väckt och reservationen 3.

Herr Hammarberg anförde bl. a. att det när det gäller byggnadstillstånd föreskrivs att det måste ställas i ordning bilplatser och att det därför är befogat att man också skall få hyra ut dem och få ekonomisk täckning. Trots att samma villkor beträffande byggnadstillstånd ställs för allmännyttiga bostadsföretag har det visat sig att det går mycket bra att klara den här frågan och ta hänsyn till de människor som inte har bil och inte kan skaffa sig det – och låta dem slippa tvånget att betala för bilplats. Det borde också vara möjligt att klara för de privata fastighetsägarna, tycker man. Men erfarenheterna har visat – vid de överläggningar och de förhandlingar som ägt rum – att det finns betydande svårigheter att där få samma gehör för vad som kan anses som rätt självklara krav.

Många av de allmännyttiga bostadsföretagen har i sina hyresavtal en bestämmelse av innehållet att en hyresgäst, som har bil eller stadig-

Tisdagen den
6 april 1976

*Avtal och andra
rättshandlingar på
förmögenhetsrät-
tens område, m. m.*

varande brukar bil, är skyldig att hyra bilplats. Detta fungerar såvitt jag vet mycket bra på de håll där man har det. Då man har velat införa motsvarande bestämmelser hos olika privata fastighetsägare har det emellertid stött på patrull, och mig veterligt är det bara ett fåtal privata fastighetsägare som har accepterat sådana bestämmelser.

Det är mot bakgrunden av de erfarenheter som så många hyresgäster har av svårigheterna att slippa detta tvång som vi har upprepat och i år återkommer med vår motion. De praktiska problem som kan uppstå om man skulle göra, som herr Hammarberg säger, en generell tolkning kan såvitt jag förstår inte vara så särskilt stora.

Sedan flera år tillbaka tillämpar byggnadsnämnderna en bestämmelse som innebär att man successivt får bygga ut bilplatserna. Man behöver alltså inte ställa i ordning hela antalet från början utan får göra det i den takt som behovet ökar. Redan det borde göra det möjligt för fastighetsägarna att visa sig generösa i det här sammanhanget. När de nu inte gjort det tycker jag att man klart skall säga ut att deras agerande är obilligt och inte skall få förekomma.

Jag betvivlar vidare faktiskt möjligheterna att man i framtiden skall kunna få oskäligen villkor undanröjda i enlighet med vad som anges i förslaget till generalklausul. En motsvarande bestämmelse har sedan länge funnits i den allmänna hyreslagen i jordabalken och det har visat sig att den inte varit tillräcklig för att rätta till detta problem. Här finns en lucka i den nuvarande hyreslagstiftningen, som det vore angeläget att täppa till, så att man får större enhetlighet vad gäller hyresgästernas skydd mot olika orättvisor. Jag har naturligtvis samma förhoppning som herr Hammarberg att hyresrättsutredningen skall se på detta och återkomma med ett förslag som gör det möjligt att undanröja dessa orättvisor.

Herr LIDGARD (m):

Fru talman! Herr Hammarbergs kommentar till mitt anförande föranleder mig bara att säga att en kort formulering inte alltid är den enklaste. Herr Hammarberg påpekade att vad tvisten gäller i den första reservationen är om man skall nöja sig med orden att avtalsvillkoret må "lämnas utan avseende" eller om man, som vi föreslagit, också skall lägga till "eller förklaras ogiltigt".

Herr Hammarberg säger att det går bra att använda orden "lämnas utan avseende", eftersom de täcker båda begreppen. Ja, det gör de, men endast av en enda anledning, nämligen att föredragande statsrådet i några meningar i remissprotokollet angivit att han menar så. Det hade varit enklare i det här fallet att lägga till två ord, så att man slipper gå till redovisningen av vad föredragande statsrådet tycker.

Herr HAMMARBERG (s):

Fru talman! Herr Claeson påpekar att de allmännyttiga bostadsföretagen har löst denna fråga, och då borde den enligt hans mening också gå att lösa av de privata fastighetsägarna. Jag delar herr Claesons upp-

fattning på den punkten, och det är det som vi givit uttryck för också i utskottets betänkande.

Sedan kanske det finns anledning att erinra om att de allmännyttiga företagen har löst det här problemet genom att ta med kostnaderna för iordningställandet av bilplatserna och garageplatserna i sin inkomstberäkning.

Vad gäller möjligheterna att bättre utnyttja generalklausulerna för att erhålla rättelse i fall som är uppenbart oskäligen vill jag erinra om att Hyresgästernas riksförbund i sitt remissyttrande över generalklausulutredningens betänkande har framhållit att slopandet av kravet på att ett villkor skall vara uppenbart otillbörligt innebär en förstärkning av bostadskonsumenternas rättsskydd. Vi delar uppfattningen att så blir fallet med de nya generalklausulerna.

Herr CLAESON (vpk):

Fru talman! Jag vill faktiskt bestrida vad herr Hammarberg nu säger om att de allmännyttiga bostadsföretagen kalkylerar in dessa kostnader i bostadshyrorna. Mig veterligt kalkylerar de allmännyttiga bostadsföretagen bara in de kostnader som avser parkeringsplatser för besökande, s. k. besöksparkeringar. Detta är så långt jag känner till de enda kostnader som man tar med i det sammanhanget.

Det är minst sagt upprörande att de hyresgäster som kommer i kläm i detta avseende skall tvingas agera på ett sådant sätt, om de vill ha rättelse enligt den nya generalklausulen, att de måste gå till hyresnämnd och domstol för att få rättelse. Detta är en omständlig och ganska besvärlig procedur för de flesta människor, särskilt för åldringar och handikappade, men även för andra som saknar bil. De har det besvärligt nog ändå utan att behöva gå igenom en så omständlig procedur. Jag tycker därför att alla skäl talar för att man i detta fall borde göra ett sådant uttalande eller inta sådana bestämmelser som klart sade ut att det är oskäligt och obilligt mot hyresgästerna att ha en sådan koppling.

Herr HAMMARBERG (s):

Fru talman! Jag tror knappast att de allmännyttiga bostadsföretagen subventionerar de här bilplatserna i annan mån än att de i sin allmänna hyressättning tar hänsyn till dessa kostnader och på så sätt får tackning för dem.

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herrar Lidgard och Winberg, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Mom. 2

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herrar Lidgard och Winberg, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Mom. 4 och 5

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 6

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av herr Israelsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller lagutskottets hemställan i betänkandet nr 21 mom. 6 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av herr Israelsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 271
Nej - 13
Avstår - 2

§ 7 Stöd till idrotten

Föredrogs kulturutskottets betänkande 1975/76:36 med anledning av propositionen 1975/76:100 såvitt gäller anslag till stöd till idrotten jämte motioner.

Fru TREDJE VICE TALMANNEN:

I fråga om detta betänkande hålles gemensam överläggning för punkterna 1 och 2. Under den gemensamma överläggningen får yrkanden framställas beträffande båda punkterna i betänkandet.

I det följande redovisas endast den punkt, vid vilken under överläggningen framställdes särskilda yrkanden.

Punkten 2

Regeringen hade i propositionen 1975/76:100 bilaga 11 (jordbruksdepartementet) under punkten 1 2 (s. 148-153) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för planering och samordning i fråga om

vandringsleder i fjällvärlden som förordats i propositionen 1975/76:100,
2. till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. för budgetåret 1976/77
anvisa ett reservationsanslag av 30 370 000 kr.

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

Stöd till idrotten

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1975/76:363 av herr Norrby m. fl. (c),

1975/76:769 av herr Hermansson m. fl. (vpk), vari hemställts att riksdagen under I 2, Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. i Bilaga 11, Jordbruksdepartementet, beslutade anvisa sammanlagt ytterligare 4 000 000 kr., varigenom anslaget till 5. Mindre idrottsanläggningar som uppförts av idrottsföreningar o. d. totalt uppgick till 3 500 000 kr. och anslaget 6. Övriga idrottsanläggningar (Friluftsanläggningar) uppgick till totalt 7 500 000 kr. samt att anslaget under denna punkt I 2 således uppfördes som ett reservationsanslag om totalt 34 370 000 kr.,

1975/76:1345 av herr Lindahl i Hamburgsund (fp), vari hemställts att riksdagen till stöd för idrotten under utgiftstiteln Anläggningsstöd m. m. för budgetåret 1976/77 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 2 milj. kr. förhöjt reservationsanslag på 32 370 000 kr.,

1975/76:1346 av herrar Lindahl i Hamburgsund (fp) och Åberg (fp),

1975/76:1381 av herr Ullsten m. fl. (fp, c, m, vpk),

1975/76:1390 av herr Wikner m. fl. (s),

1975/76:1393 av herrar Åsling (c) och Stjernström (c) samt

1975/76:2025 av herr Bohman m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen skulle

1. hos regeringen begära att av båtägarna inbetalda drivmedelsskatter i ökad utsträckning ställdes till båtsportens förfogande,

2. hos regeringen begära att en särskild lånefond inrättades för att göra det möjligt för båtklubbar att själva bygga och driva hamnar och andra anläggningar,

3. uttala att kommuner med rikt båtliv, där service måste ges åt båtägare från många andra kommuner, borde kunna erhålla särskilt statsbidrag för utbyggnad av gästhamnar.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av medelsanvisningen till fritidsbåttrafiken skulle avslå motionen 1975/76:1345 såvitt nu var i fråga,

2. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av medelsanvisningen till mindre idrottsanläggningar och till friluftsanläggningar skulle avslå motionen 1975/76:769 såvitt nu var i fråga,

3. att riksdagen beträffande anslagsbeloppet med bifall till propositionen 1975/76:100 samt med avslag på motionerna 1975/76:769 och 1975/76:1345, båda motionerna såvitt nu var i fråga, till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. för budgetåret 1976/77 anvisade ett reservationsanslag av 30 370 000 kr.,

4. att riksdagen skulle avslå motionerna 1975/76:363 och 1975/76:769,

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

Stöd till idrotten

- sistnämnda motion såvitt gällde anslagets fördelning på olika ändamål,
5. att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:1393,
 6. att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:2025,
 7. att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:1381, yrkande 1,
 8. att riksdagen med bifall till propositionen 1975/76:100 och med avslag på motionen 1975/76:1381, yrkande 2, godkände de riktlinjer för planering och samordning i fråga om vandringsleder i fjällvärlden som förordats i propositionen,
 9. att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:1390,
 10. att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:1346.

Reservationer hade avgivits

1. beträffande frågan om en ökning av medelsanvisningen till mindre idrottsanläggningar och till friluftsanläggningar av herr Werner dal (vpk) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen skulle bifalla motionen 1975/76:769 såvitt nu var i fråga.

2. beträffande anslagsbeloppet av herr Werner dal (vpk) som – vid bifall till reservationen nr 1 – ansett att utskottet under 3 bort hemställa

att riksdagen med anledning av propositionen 1975/76:100, med bifall till motionen 1975/76:769 och med avslag på motionen 1975/76:1345, båda motionerna såvitt nu var i fråga, till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. för budgetåret 1976/77 anvisade ett reservationsanslag av 34 370 000 kr.,

3. beträffande anslagets fördelning på olika ändamål av herr Werner dal (vpk) som – vid bifall till reservationen nr 1 – ansett att utskottet under 4 bort hemställa

att riksdagen skulle

a. bifalla motionen 1975/76:769 såvitt gällde det anvisade anslagets fördelning på olika ändamål,

b. avslå motionen 1975/76:363,

4. beträffande stöd åt båtsporten av herr Nilsson i Agnäs (m) och fru Mogård (m) som ansett att utskottet under 6 bort hemställa

att riksdagen skulle bifalla motionen 1975/76:2025.

Till betänkandet hade fogats ett särskilt yttrande av fru Frænkel (fp).

Herr WERNERDAL (vpk):

Fru talman! Vänsterpartiet kommunisterna har sedan lång tid tillbaka slagits för ökade anslag till breddidrotten – utan att nämnvärt ha lyckats framflytta positionerna när det gäller att ge vardagsmänniskorna, barnen och ungdomen ökade möjligheter till idrott och fritidssysselsättning.

Jag anser att den njugghet som visats hittills ger uttryck för en felaktig syn i fråga om på vilket sätt man skall stödja idrotten. Det förefaller,

att döma av de relativt blygsamma anslag som tillförts mindre idrottsföreningar för uppförande av idrotts- och fritidsanläggningar, som om dessa områden skulle vara mindre angelägna att stödja.

Jag anser att synsättet borde förändras, så att vi ägnar mer intresse åt att öka det ekonomiska stödet till idrotten på basplanet. Vi satsar i vårt samhälle när det gäller idrotten förhållandevis mer på anläggningar som direkt berör elitidrotten. Således blir det ekonomiska stödet till idrotten att likna vid andra kulturutbud i samhället genom att det får karaktären av kommersiell verksamhet som till huvudsaklig del enbart stödjer en elit inom idrottens område.

Satsningen på breddidrotten anser jag vara det enda vettiga vad gäller idrottsutövning, eftersom alla människor – både unga och gamla – då kan erhålla träningsmöjligheter. Men för detta fordras givetvis idrottsanläggningar och kraftfulla ekonomiska insatser från samhällets sida. En sådan satsning skulle också i hög grad stimulera de mindre idrottsföreningarnas verksamhet.

Breddidrotten har f. ö. även betydande fördelar i förhållande till elitidrotten, enär den sistnämnda idrottsutövningen ur rent medicinsk synpunkt inte alltid är så nyttig för den enskilde tävlingsutövaren. Oftast kan för hög kraftansträngning vara till skada i sådana sammanhang. Därvidlag har massidrotten medicinska fördelar och betydande sådana. Det finns också andra fördelar, framför allt för det uppväxande släktet, för barn och ungdom, genom att massidrotten har betydelse som medel att motverka brottslighet, spritmissbruk och giftmissbruk och således skapar sunda kontakter människor emellan.

Fru talman! Jag vill med det anförda yrka bifall till reservationerna 1, 2 och 3 vid kulturutskottets betänkande nr 36. Reservationsförslagen innebär 4 milj. kr. mer än utskottsmajoritetens förslag.

Herr NILSSON i Agnäs (m):

Fru talman! I kulturutskottets betänkande nr 36 behandlas också moderata samlingspartiets partimotion nr 2025 med dess hemställan i tre punkter. Motivationen till yrkandena finns i motionen 1979, där man anknuter till att vi i landet har 600 000 fritidsbåtar av skilda slag och att det är mycket som bör göras för denna form av fritidsverksamhet.

Jag vill inte uppta kammarens tid utan skall bara påpeka att i det föreliggande betänkandet nr 36 har fru Mogård och jag stött förslagen i motionen 2025 och yrkat bifall till de tre punkterna i motionens hemställan. Detta yrkande återfinnes i reservationen 4, som jag härmed ber att få yrka bifall till.

Herr LINDAHL i Hamburgsund (fp):

Fru talman! De ansökningar rörande byggande av fritidsbåtshamnar som ligger godkända i naturvårdsverket rör sig om sammanlagt ca 66 milj. kr. Anslaget är 3,5 milj. kr. Naturvårdsverket har i årets petita avstått från att begära en höjning av det anslaget, därför att man har

förväntat att riksdagen skulle få den aviserade propositionen om fritidsbåtar. Men utredningens betänkande om fritidsbåtar innehöll ett förslag om registrering som blev så gruvligt sönderkritiserat av alla remissinstanser att regeringen inte gärna kunde lägga fram någon proposition med det betänkandet som grund. Alltså beslöt sig regeringen för att utreda registreringsfrågan en gång till. Beslutet härom fattades efter det att budgetarbetet i princip var avslutat. Någon gång nästa år kan vi förvänta en proposition i ärendet. Därför hade det varit lämpligt, som jag föreslår i motionen 1345, att öka på anslaget för byggande av fritidsbåtshamnar. Jag yrkar alltså bifall till motionen 1345.

I motionen 1346 tar Georg Åberg och jag upp de problem som de s. k. turistkommunerna ställs inför. Det är kommuner som så att säga har drabbats av stora turistströmmar en kort tid av året. Där måste man bygga ut och överdimensionera nästan alla serviceanordningar för att kunna ta hand om denna väldiga turistström under några veckor. Jag behöver här bara nämna reningsverk och liknande för att alla skall förstå att det inte är några nöjesattraktioner som jag står här och talar om. Sådana kommuner får inte någon indirekt vinst av turisterna. Det har nämligen visat sig att den vinst som tas in under en toppsäsong på sex till åtta veckor – alltså det som man får in i affärer och det övriga näringslivet på orten – inte på något sätt betalar tillbaka i kommunalskatt vad kommunen i praktiken måste lägga ut för att ta emot alla turisterna. Detta är ett problem som måste lösas för turistkommunerna på något sätt. Och det är litet beklagligt att vår motion har tagits upp i utskottet i mera idrottsliga och friluftsbetonade sammanhang, men det är väl inte mycket att göra åt den saken nu.

Herr NORRBY (c):

Fru talman! Kulturutskottets förevarande betänkande nr 36 handlar om anslag till stöd till idrotten. När det gäller organisationsstödet har budgetpropositionens förslag inte föranlett några motioner. Där finns det alltså inga delade meningar. Stödet har räknats upp med ca 13 milj. kr. jämfört med föregående år. Den summan överensstämmer f. ö. också med vad riksidrottsstyrelsen har begärt. Det är en glädjande uppräknings- och jag vill bara uttala min förvisning att de pengarna kommer att göra god nytta.

Vad gäller anläggningsstödet däremot har det väckts ett flertal motioner, och till utskottets betänkande har fogats några reservationer med anledning av de motionerna. I propositionen behandlas under förevarande anslagspunkt också frågan om huvudmannaskapet för vandringsleder i fjällvärlden. Förslaget där bygger på ett betänkande som framlagts av kommittén för planering av turistanläggningar och friluftsområden. Det föreslås i propositionen att staten genom naturvårdsverket och länsstyrelserna engagerar sig för samordning och planering av s. k. huvudleder och sekundärleder i fjällvärlden jämte parkerings- och naturrastplatser i anslutning till vandringslederna. Den i propositionen förordade ord-

ningen föreslås gälla från den 1 juli 1977.

Utskottet har inte haft någon erinran mot de principiella riktlinjer som regeringen föreslagit avseende vandringsleder m. m. och tillstyrker därför att förslaget godkänns av riksdagen.

I nära samband med detta har också frågor om statens engagemang i den omfattande om- och tillbyggnaden av Sylstationen i södra Jämtlands fjälltrakter tagits upp. Detta har bl. a. aktualiserats i motionen 1381.

Utskottet har ingående tagit del av den här frågan och försökt att få en klar bild av förutsättningarna för Svenska turistföreningen att genomföra det aktuella projektet. När det gäller finansieringen av den projekterade om- och tillbyggnaden av Sylstationen, som kostnadsberäknats till 6 milj. kr., har utskottet erfarit att regeringen den 12 februari 1976 beslutat lämna statsbidrag motsvarande 75 % av de beräknade byggnadskostnaderna, sedan Svenska turistföreningen genom styrelsebeslut den 26 januari 1976 utfäst sig att svara för återstående del av byggnadskostnaderna samt inventarietkostnaderna.

Utskottet är medvetet om att Sylarnaprojektet måste innebära en avsevärd ansträngning av föreningens ekonomi, men kan inte nu tillstyrka att riksdagen beslutar att staten påtar sig ett finansieringsansvar som går utöver det som beslutats på grundval av den överenskomna kostnadsfördelningen. Utskottets skrivning avslutas med ett konstaterande och en förutsättning, nämligen att regeringen med uppmärksamhet följer kostnadsutvecklingen i vad angår nya Sylstationen. Den är av så stor betydelse för turisterna i den aktuella delen av vår fjällvärld att vi hoppas att projektet genomförs enligt planerna.

För att gå över till reservationerna vill jag framhålla vad utskottet sagt med anledning av motionen 363:

”Utskottet vill gärna i anslutning till sina uttalanden i betänkandet 1975/76:11 betona vikten av att staten stöder tillkomsten av anläggningar för motion och rekreation och därmed den s. k. breddidrotten. Utskottet har därför i och för sig förståelse för önskemålet i motionen 1975/76:363 om att såväl till mindre idrottsanläggningar som uppförs av idrottsföreningar o. d. som till övriga idrottsanläggningar (friluftsanläggningar) inom det i propositionen föreslagna anslaget ram skall utgå de belopp som naturvårdsverket föreslagit. Utskottet kan emellertid inte förorda att riksdagen genom att bifalla motionen 1975/76:363 inskränker regeringens möjligheter att pröva hur anslaget i dess helhet bäst skall utnyttjas för sitt ändamål. Utskottet avstyrker därför motionen 1975/76:363 och som en följd därav även motionen 1975/76:769 i motsvarande del.”

Herr Wernerdals synpunkter på idrotten kan jag till stora delar instämma i. Jag har kanske inte den kritiska syn på elitidrotten som han lade i dagen, men den mening som han framförde om breddidrottens betydelse kan jag helt instämma i.

I reservationen 4, som gäller stöd till båtporten, tar reservanterna upp en mycket viktig fråga, som jag förutsätter kommer att få sin lösning.

Men då vi väntar ett förslag ganska snart i dessa frågor, avstyrker utskottet reservationen.

Vad slutligen gäller de frågor som herr Lindahl i Hamburgsund tog upp tror jag kammaren håller mig räkning för om jag inte nu går in i en längre debatt, utan bara hänvisar till vad jag här har sagt och till riksdagens ståndpunkt med anledning av propositionen 1975:46 samt civiltskottets betänkande 1975/76:2.

Jag noterar också att hans två motioner icke följts upp med några reservationer till utskottsbetänkandet.

Fru talman! Med det anförda ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag på alla punkter.

Herr LINDAHL i Lidingö (s):

Fru talman! Stödet till idrotten har i många år varit ett kärt debattämne i riksdagen. I år kommer sannolikt detta mönster att brytas. Enigheten är påfallande, och tidpunkten inbjuder inte heller till några längre utläggningar.

Kulturutskottet konstaterar i sitt betänkande att regeringens förslag för nästa budgetår innebär en ökning med inte mindre än 13 milj. kr., vilket utgör en höjning av anslaget med närmare 20 %. Mot denna bakgrund kan knappast propositionen om idrottsanslaget i år ge anledning till något större meningsutbyte i kammaren.

Man vill naturligtvis inom idrottsrörelsen ha så stora anslag som möjligt, och det kan sannerligen behövas. Ty den svenska idrotten utvecklas mycket gynnsamt, och vi kan glädja oss åt ständigt ökande aktiviteter. Det är därför mycket tacknämligt att idrottsrörelsen för tredje året i rad får exakt det statliga stöd som har begärts.

Det blir utrymme för en fortsatt utveckling av verksamheten, såväl bland distrikts- och specialförbunden som i utanför RF stående organisationer. Ungdomen står i kö för att börja idrotta och det är då väsentligt att idrottsrörelsen får ökande ekonomiska resurser, så att man kan ta hand om alla dessa ungdomar.

Fru talman! Med detta korta inlägg ber jag att få yrka bifall till kulturutskottets betänkande nr 36.

Överläggningen var härmed slutad.

Punkten 1

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2

M o m . 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 1345 av herr Lindahl i Hamburgsund i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

M o m . 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Werner dal, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Werner dal begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller kulturutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 2 mom. 2 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Werner dal.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Werner dal begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 272
Nej - 12
Avstår - 1

M o m . 3-5

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

M o m . 6

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av herr Nilsson i Agnäs och fru Mogård, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Nilsson i Agnäs begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller kulturutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 2 mom. 6 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 av herr Nilsson i Agnäs och fru Mogård.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Nilsson i Agnäs begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 240
Nej - 42
Avstår - 1

M o m . 7-10

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

Stöd till idrotten

Tisdagen den
6 april 1976

*Lag om felparke-
ringsavgift, m. m.*

Föredrogs trafikutskottets betänkande 1975/76:14 med anledning av propositionen 1975/76:106 med förslag till lag om felparkeringsavgift, m. m. jämte motioner.

I propositionen 1975/76:106 hade regeringen (kommunikationsdepartementet) föreslagit riksdagen att anta förslagen till

1. lag om felparkeringsavgift,
2. lag om ändring i lagen (1967:420) om flyttning av fordon i vissa fall,
3. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370).

Beträffande propositionens huvudsakliga innehåll anfördes följande:

”I propositionen läggs fram förslag till lag om felparkeringsavgift. Enligt den föreslagna lagen avkriminaliseras de flesta former av parkeringsförseelser och den nuvarande parkeringsboten ersätts med en avgift, som fordonsägaren är betalningsansvarig för. Invändningar mot parkeringsanmärkningen avses inte inverka på skyldigheten att erlägga avgiften men avgiften återbetalas om invändningen godtas vid den rättsliga prövning som fordonsägaren kan begära om han bestrider anmärkningen. Den nya avgiften föreslås i princip tillfalla vederbörande kommun efter avdrag för statsverkets administrationskostnader. Genom det nya sanktionssystemet åstadkoms – utan avkall på rättssäkerheten – en enklare och mindre resurskrävande ordning för beivrande av parkeringsförseelser.

Vidare föreslås vissa jämkningar i lagen (1967:420) om flyttning av fordon i vissa fall. Ändringarna innebär bl. a. att felparkerat fordon får flyttas om det inte är osannolikt att parkeringen innebär fara för trafikolycka eller hinder i trafiken.”

I detta sammanhang hade behandlats

dels de under allmänna motionstiden vid riksmötet 1975/76 väckta motionerna

1975/76:276 av herrar Signell (s) och Blomkvist (s),

1975/76:723 av herrar Åberg (fp) och Jonsson i Alingsås (fp),

1975/76:1541 av herr Glimnér (c),

1975/76:1609 av herr Romanus (fp),

dels de med anledning av propositionen väckta motionerna

1975/76:2178 av herr Polstam (c) och fru Kristensson (m), vari föreslagits att riksdagen vid behandlingen av propositionen 1975/76:106 dels beslutade att 10 § sista stycket förslaget till lag om felparkeringsavgift skulle utgå ur lagtexten, dels hos regeringen hemställde om de förslag till jämkningar i lagstiftningen i övrigt som erfordrades för att genomföra fullföljds möjlighet till hovrätt.

1975/76:2189 av herr Hallgren m. fl. (vpk), vari föreslagits att riksdagen skulle besluta bifalla propositionen 1975/76:106 med förslag till lag om fel-

parkeringsavgift med den ändring som föreslagits i motionen beträffande 3 §, innebärande att felparkeringsavgiften skulle vara lägst 35 och högst 75 kr. i stället för de i propositionen föreslagna avgifterna 50 resp. 150 kr., och

1975/76:2190 av herr Löfgren (fp).

Utskottet hemställde

1. att riksdagen skulle

a. med bifall till propositionen 1975/76:106 och med avslag på motionen 1975/76:2189 anta 3 § förslaget till lag om felparkeringsavgift,

b. med anledning av propositionen 1975/76:106 och motionen 1975/76:2178 anta 10 och 11 §§ förslaget till lag om felparkeringsavgift med de ändringarna att paragraferna skulle erhålla av utskottet föreslagen lydelse, innebärande fullföljdsförmåga i parkeringsmål till hovrätt,

c. med bifall till propositionen 1975/76:106 och med avslag på motionerna 1975/76:1541, 1975/76:1609 och 1975/76:2190 anta förslaget till lag om felparkeringsavgift i de delar förslaget inte omfattades av utskottets hemställan under 1 a och b ovan,

d. avslå motionen 1975/76:276,

2. att riksdagen skulle

a. anta förslaget till lag om ändring i lagen (1967:420) om flyttning av fordon i vissa fall,

b. avslå motionen 1975/76:723,

3. att riksdagen skulle anta förslaget till lag om ändring i kommunal-skattelagen (1928:370).

Reservation hade avgivits av herr Magnusson i Kristinehamn (vpk) som ansett att utskottet under 1 a bort hemställa

att riksdagen skulle med anledning av propositionen 1975/76:106 och med bifall till motionen 1975/76:2189 anta 3 § förslaget till lag om felparkeringsavgift med den ändringen att paragrafen skulle erhålla av reservanten föreslagen lydelse.

Herr LÖVENBORG (vpk):

Fru talman! Det här är förvisso ingen av riksdagens stora frågor. Vi vänder oss inte heller mot huvudtanken i förslaget, nämligen att man skall avkriminalisera parkeringsföreselserna. Däremot vänder vi oss mot att man kombinerar detta med att ge klarsignal för en höjning av felparkeringsavgiften.

I propositionen föreslås att kommunerna skall få utta en avgift på lägst 50 och högst 150 kr. Nu säger departementschefen i propositionen att det är naturligt att felparkeringsavgifterna i princip tillfaller kommunerna. Det tycker jag också; kommunerna har ont om pengar, och övervakningen kostar en hel del. Men den höjning av den högsta gränsen som här föreslås kommer att fresta kommunerna att höja sina felparkeringsavgifter upp emot den gränsen, och det tycker vi inte är särskilt vettigt.

Vi säger i vår motion att vi delar den uppfattning som uttrycks i propositionen, nämligen att det bör vara möjligt att åstadkomma en enklare form för indrivning av felparkeringsavgifter, som kan eliminera en stor del av det omfattande utredningsarbetet. Vi kan också godta att fordonets ägare blir ansvarig för att felparkeringsavgiften betalas. Det finns säkerligen också skäl för att avgiften skall kunna differentieras mellan olika områden med hänsyn till kraven av den negativa effekt en felparkering kan medföra. Däremot tycker vi att avgiftsintervallen bör begränsas så att högsta avgiftsuttaget sänkes för att inte förleda kommunerna till alltför stora avgiftshöjningar. Detta skulle rimma illa med avkriminaliseringen.

Herr Magnusson i Kristinehamn har reserverat sig till förmån för vår motion, som går ut på att den högsta felparkeringsavgiften skall sättas till 75 kr. och den lägsta avgiften till 35 kr. Jag yrkar i all korthet bifall till den reservationen.

Herr SVEN GUSTAFSON i Göteborg (fp):

Fru talman! Riksdagen kommer om några minuter att besluta om en reform, som vi faktiskt har väntat mycket länge på. Den innebär först och främst att felparkeringar avkriminaliseras och att man i stället för parkeringsböter får betala en avgift. Reformen innebär också att fordonsägaren blir ansvarig för felparkeringen och får betala avgiften.

Förslaget innebär dessutom att kommunerna får en betydande del av den här avgiften.

Tillsammans är detta stora framsteg. Det frigör mycket utredningspersonal inom polisväsendet, som kan användas för viktigare uppgifter. Man kommer också att kunna få en effektivare indrivning av dessa avgifter. Det har tidvis varit så exempelvis i Stockholm att över hälften av parkeringsböterna aldrig betalats in. Det är naturligtvis en orimlighet. Genom det här systemet skall man kunna få en mycket effektivare betalning.

Förslaget innebär också att det skall bli större möjligheter att flytta bilar som har parkerats i kollektivfiler och på annat sätt så att de stör trafiken.

Utskottet har inte följt propositionens förslag på alla punkter. Propositionen förutsatte att den, som inte är nöjd med den här avgiften utan vill gå till domstol, skulle få nöja sig med ett utslag i första instans. Utskottet har för sin del också ansett att det är riktigt att man inte skall föra upp småmål i hovrätterna. Men på grund av att detta är en ny sak och att det kan finnas behov av prejudikat, har utskottet ansett att man åtminstone under en övergångstid bör ha möjlighet att överklaga upp till hovrätten.

Utskottet har vidare sagt att det kunde vara intressant att pröva huruvida inte den här bestämmelsen också skall gälla parkering på sådant som inte är gatumark utan tomtmark. Utskottet förutsätter att man inom departementet fortsätter att arbeta på den frågan.

Utskottet har vidare tagit upp ett uppslag som kommit från riksdagens

revisorer om att parkeringsvakterna möjligen vid sin övervakning av parkeringarna också skall kunna se huruvida felparkeringsavgifter verkligen blivit erlagda. Det skulle kunna vara möjligt genom att bestämmelser utfärdas om att det kontrollmärke som skall sättas på nummerskyltarna inte skulle distribueras med mindre än att man hade betalat skatt, haft bilen på besiktning och betalat de felparkeringsavgifter som kan vara i fråga. Detta behöver emellertid utredas. Utskottsmajoriteten har inte något förslag på den punkten, man har bara nämnt detta som en möjlighet.

Utskottet har varit enigt utom på en punkt och det gäller det som herr Lövenborg talade om, storleken på felparkeringsavgifterna. De nuvarande marginalerna fastställdes för så länge sedan som år 1960. Skulle avgifterna anpassas efter penningvärdets fall skulle det bli fråga om åtminstone en tredubbling av dem. Nu har utskottet tyckt att den avvägning som gjorts av departementschefen är rimlig, nämligen att man kan välja att sätta avgiften mellan 50 och 150 kr. En sådan avgift för överträdelse av parkeringsbestämmelserna kan inte anses vara alltför hög.

Med detta, fru talman, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr LÖVENBORG (vpk) kort genmäle:

Fru talman! På s. 12 i betänkandet sägs:

”Det nuvarande intervallet beträffande avgifterna fastställdes år 1960. Förändring av pris- och lönenivån sedan dess skulle enligt propositionen motivera en två- till fyrdubbling av det maximala beloppet.” Så långt vill nu utskottet inte gå. Det är emellertid lätt att säga att olika avgifter måste höjas om man skall följa prisutvecklingen i övrigt. Men det är ett ganska dåligt skäl. Man behöver inte höja allting. Vi tycker att den höjning av felparkeringsavgifterna som nu kan förutses strider mot tanken på en avkriminalisering.

Det är klart att folk inte kan få parkera litet hur som helst – det är en tanke som alla kan omfatta. Men parkeringsbekymren och bilismens problem måste lösas på annat sätt. Man skapar inga fler parkeringsplatser genom att ta ut höga straffavgifter. Privatbilismen i stadskärnorna måste begränsas, men då handlar det om andra och betydelsefullare insatser än att höja straffet för felparkering. Det handlar framför allt om att skapa en god, billig och väl fungerande kollektivtrafik. Även om det är en diskussion som faller utanför ramen för det här betänkandet så ligger där kärnfrågan. Den hänger alltså ihop med den detalj vi nu diskuterar.

Herr SVEN GUSTAFSON i Göteborg (fp) kort genmäle:

Fru talman! Från vänsterpartiet kommunisternas sida brukar det framhållas, som herr Lövenborg nyss gjorde, att man bör begränsa privatbilismen i stadskärnorna. Det är klart att en felparkeringsavgift på 150 kr. inte gärna kan komma i fråga annat än i stadskärnorna där det är mycket ont om mark för parkeringsplatser.

Jag tycker nog att avgiften bör vara så pass hög att inte bilisterna

kan räkna in den i sina bilkostnader och säga: All right, vi felparkerar för det är i alla fall mycket låga avgifter. Intervallet 50–150 kr. är just en sådan avvägning som gör att bilisterna å ena sidan inte frestas att trotsa parkeringsbestämmelserna och betala avgiften, å andra sidan inte riskerar att bli ruinerade genom oskäligt hög avgift.

Herr LÖVENBORG (vpk) kort genmäle:

Fru talman! Herr Gustafson i Göteborg tyckte att man med fullt fog kan höja felparkeringsavgifterna för att därmed skapa ordning och reda. Jag har inte riktigt samma uppfattning. Jag vill nog inränga herr Gustafson i den växande skara i det här landet som önskar göra allting hälften så roligt men dubbelt så dyrt.

Herr LÖFGREN (fp):

Fru talman! Jag vill uttala min tillfredsställelse över att det nu äntligen har tagits ett initiativ från regeringens sida för att komma till rätta med efterlevnaden av bestämmelserna i samband med parkeringsförseelser.

Jag har under årens lopp motionerat och interpellat här i riksdagen i dessa frågor, första gången 1971, då jag framförde förslag om ett väsentligt förenklat sätt att ta in de avgifter som bilisterna i stor utsträckning helt enkelt struntat i att betala.

År efter år hände ingenting annat än att man ökade personalen som skulle göra undersökningar beträffande indrivningen. Inom parentes kan jag säga att enbart inom Stockholms polisdistrikt har antalet personer som sysslar med att utreda dessa frågor gått upp till ca 90. Det har i alla fall inte blivit någon väsentlig förbättring.

Eftersom ingenting hände tog jag upp frågan inom riksdagens revisorer, som beslöt att göra en utredning i frågan. Det var en ganska lång historia, där man från departementets sida, vid ett första försök till utredning, meddelade att den här frågan skulle vi inte behöva syssla med eftersom en promemoria skulle komma ganska snart. Den tjänsteman som utredde frågan hos riksdagens revisorer föreslog mig då att vi skulle lägga ner saken. Jag hade alldeles för dåliga erfarenheter av sådana där utfästelser och vidhöll därför att utredningen skulle genomföras, vilket också blev fallet.

Resultatet lades fram hösten 1975 och remisserna infordrades till den 12 januari. Men då tog det skruv i departementet. Då framlades helt enkelt en proposition som aldrig var föranmäld. De remissyttranden som skulle varit inne till den 12 januari kom i väsentliga delar inte förrän i slutet av januari. Kommunikationsministern hade alltså hunnit före med propositionen. Men det märkliga är att i denna proposition finns inte ett enda ord om att den här saken på senare år varit uppe vid upprepad tillfällen i riksdagen, inte heller ett enda ord om att riksdagens revisorer har gjort en stor utredning. I denna utredning hade bl. a. framkommit sådana fullkomliga orimligheter som att en person här i Stockholm hade ådragit sig något över 1 000 parkeringsförseelser innan myn-

digheterna hann göra någonting för att indriva dessa kostnader. Då kunde de maximalt ta ut 500 kr. Jag räknade ut att för varje sådan upptäckt förseelse var kostnaden ca 49 öre. Det är alldeles självklart att om sådant går, då struntar bilisterna i att betala.

Kommunikationsministern har alltså lagt fram en proposition utan att säga ett enda ord om den stora utredning som riksdagens revisorer genomfört och som förelåg när propositionen utarbetades. Jag väckte då en motion och begärde att riksdagen vid behandlingen av propositionen skulle beakta de synpunkter som kunde komma att framföras av riksdagens revisorer efter det att remissyttrandena i granskningsärendet hade kommit in. Ett par veckor efter det att propositionen framlagts fick vi ett remissyttrande från Stockholms kommun, där det sägs att nu när regeringen har kommit med en proposition behöver det inte vidtas några ytterligare åtgärder.

Nu är jag tacksam för att trafikutskottet har agerat praktiskt och på detta sätt undvikit att riksdagen blamerade sig. Riksdagens revisorer, som är ett riksdagens organ, har ju gjort en stor utredning som inte på något sätt var omnämnd i den proposition som nu skulle behandla motsvarande förhållanden.

Även om utskottet föreslår avslag på motionen vill jag säga att jag kan bära ett sådant avslag med stor tillfredsställelse. Jag har nämligen funnit att utskottet i flera avseenden har beaktat sådant som riksdagens revisorer påpekat i sin tilläggspromemoria bortsett från att propositionen i väsentliga delar i övrigt har följt intentionerna i granskningsrapporten.

Propositionen innehöll ingenting om ett förslag beträffande information till bilägarna, ingenting angående trafikvakternas övervakning av att bilarna har gällande kontrollmärken och ingenting om ett ytterligare övervägande av det förslag som jag framförde 1971 och som herr Sven Gustafson i Göteborg redan i någon mån har omnämnt. För att kammarens ledamöter inte skall vara okunniga om vad det förslaget innebar vill jag nämna att det gick ut på att bilisterna helt enkelt inte skulle få ut kontrollmärket med mindre än att avgifterna för alla sådana här förseelser var erlagda.

Numera har vi ett fint bilregister på datasystem och dessutom ett strikt ägaransvar beträffande förseelserna, och därmed är mitt motionsförslag mycket mer aktuellt än vad det någonsin tidigare har varit.

I trafikutskottets betänkande står i alla fall att regeringen bör överväga om denna metod inte i fortsättningen skall kunna användas.

I propositionen har det sagts att det antal personer som gör utredningar om dessa förseelser troligen kan minskas till hälften. Eftersom dessa personer bara i Stockholmsdistriktet har varit 90 stycken skulle fortfarande åtgå ca 45 personer.

Om man med allvar och intresse börjar studera denna fråga skall man finna att man bör gå in på det förslag som jag och riksdagens revisorer framfört och som det i flera remissyttrandena över riksdagens revisorers

Tisdagen den
6 april 1976

*Lag om felparke-
ringsavgift, m. m.*

granskningspromemoria rekommenderats en närmare undersökning och prövning av.

Jag är ganska säker på att man så småningom kommer att överväga att använda denna enkla metod för att få in avgifterna. Hade vi gjort det för flera år sedan hade vi aldrig behövt tala om att höja avgifterna så pass kraftigt som det nu är fråga om.

Men det är bättre sent än aldrig att det blir någon ordning här. Alla de bilister som lojalt har betalat avgifterna har måst känna det som ett hån att tusenden och åter tusenden bara kunnat slänga lapparna om avgifter i gatan och strunta i att betala utan att det blivit någon påföljd.

Den ordning som nu föreslagits hoppas jag skall fungera bra. Men när kommunerna får reda på vad det kostar att driva in avgifterna – det är de som skall betala kostnaderna för indrivningen – är jag helt säker på att de börjar fundera över enklare former för att driva in avgifterna i fortsättningen.

Fru talman! Jag har i det här sammanhanget inget annat yrkande än om bifall till utskottets hemställan, som innebär avslag på en motion som i stora delar har blivit tillgodosedd.

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. 1 a

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av herr Magnusson i Kristinehamn, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Lövenborg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller trafikutskottets hemställan i betänkandet nr 14 mom. 1 a röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av herr Magnusson i Kristinehamn.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Lövenborg begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 265
Nej – 12
Avstår – 4

Mom. 1 b-1 d, 2 och 3

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

§ 9 Ändring i terrängkörningslagen

Föredrogs jordbruksutskottets betänkande 1975/76:30 med anledning av motioner om ändring i terrängkörningslagen m. m.

I detta betänkande behandlades motionerna 1975/76:631 av herr Torwald m. fl. (c) samt 1975/76:632 av herrar Wirtén (fp) och Lindahl i Hamburgsund (fp), vari hemställdes att riksdagen hos regeringen begärde förslag om ändring i terrängkörningslagen, innebärande att körning med terrängfordon på snötäckt mark, som ej var att hänföra till nyttotrafik, skulle tillåtas endast i särskilt avgränsade områden eller längs leder som upprättades för ändamålet, samt att detta förelades riksdagen i så god tid att de nya reglerna kunde gälla fr. o. m. vintern 1976/77.

Utskottet hemställde
att riksdagen lämnade utan åtgärd motionerna
1. 1975/76:631,
2. 1975/76:632.

Reservation hade avgivits av fru Anér (fp) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen skulle
1. lämna motionen 1975/76:631 utan åtgärd,
2. med anledning av motionen 1975/76:632 hos regeringen begära förslag om ändring i terrängkörningslagen, innebärande att körning med terrängfordon på snötäckt mark, som ej var att hänföra till nyttotrafik, skulle tillåtas endast i särskilt avgränsade områden eller längs leder som upprättades för ändamålet, samt att detta förelades riksdagen i så god tid att de nya reglerna kunde gälla fr. o. m. vintern 1976/77.

Till betänkandet hade fogats särskilda yttranden

1. av herrar Krönmark (m) och Wachtmeister i Johannishus (m),
2. av fru Fredrikson (c).

Fru ANÉR (fp):

Fru talman! När riksdagen i fjol antog den lag om terrängkörningsfordon som gäller i dag föreslog en folkpartimotion att lagen inte skulle utformas som ett generellt tillstånd för körning med snöskoter och möjlighet till förbud på vissa platser utan som ett generellt förbud mot nöjesåkning, med tillstånd på vissa bestämda platser. Detta krav avvisades då men man har kommit tillbaka med det i januari detta år i motionen 632. Jag yrkar därför bifall till reservationen vid jordbruksutskottets betänkande, som innebär bifall till motionen.

Motionärerna och jag är fullständigt överens om att snöskotern gjort sig oumbärlig för nyttotrafiken både i fjälltrakterna och i skärgården;

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

*Ändring i terräng-
körningslagen*

Tisdagen den
6 april 1976

*Ändring i terräng-
körningslagen*

det är inte den trafiken vi vill ha lagd under ett generellt förbud utan endast nöjeskörningen. Den i sin tur skall naturligtvis tillåtas på vissa leder och platser, men bara där man har funnit verklig anledning att ge sådant tillstånd. I själva verket har nöjeskörningen med skoter redan på sina håll tagit sådana proportioner att det skapar en stark opinion mot all skoteråkning över huvud taget. De som behöver skotern för nytotrafik riskerar att dras med i den allmänna fördömsen, om det får fortsätta.

Eftersom en bild säger mer än tusen ord – och ingen har tid med tusen ord nu i kväll – skall jag ta följande lilla ögonblicksbild ur ett brev från en medborgare i Njurunda. Han skrev så här i fjol:

”Jag delar min arbetsvecka mellan försäljning av skor i min butik samt halvdagsjobb på mekanisk verkstad. Min bästa avkoppling vintertid och mitt största intresse är att få komma ut på skidor eller skridskor i den härliga, fria, tysta, friska naturen, vilket efter veckorna på en bullrig och dammig verkstad och allt snack med kunderna i butiken är en vederkvickelse jag ej kan vara utan. Nu i söndags tog jag min ryggsäck och renhud och skidade ut på isarna och holmarna i Njurundas vackra södra skärgård med förhoppning om att eventuellt få upp en och annan fisk ur havet eller få syn på djur och fåglar som jag ibland också har tur att få uppleva och se.

De senaste 3–4 åren, så även i söndags, sätts det i gång med ett helvetiskt oväsen vid c:a 10–11-tiden av alla dessa skottrar, som sedan hela dagen far kors och tvärs på fjärdarna, som blådåror i bästa rallystil, totalt utan tanke och hänsyn till andra människor, djur och natur. Detta kan väl ej få fortsätta??”

Så slutar njurundabon, och jag ansluter mig helt till hans fråga. Detta bör verkligen inte få fortsätta. Men, som Svenska naturskyddsföreningens länsförbund i Västerbotten skrev i fjol, den reglering som naturvårdsverket förordar – dvs. den reglering som faktiskt är lag i Sverige i dag – skulle med största sannolikhet innebära, att skoteråkning tillåts i områden som vid senare inventeringar visar sig vara direkt olämpliga för skotertrafik. Under den tid som skotertrafik fått pågå i dessa områden torde emellertid skador, som får långtgående följder, redan ha inträffat.

Nöjeskörning med snöskoter är inte någon fri och allmän rättighet. Den bör vara i princip förbjuden men tillåtas på särskilda leder och platser som länsstyrelserna nu har tid på sig ända till nästa säsong att ange. De kan utvidgas så småningom efter gjorda erfarenheter. Avsikten med vår motion och vår reservation, fru talman, är inte att förbjuda nöjeskörning totalt, men heller inte att släppa lös den annat än på platser där man har anledning förmoda att den inte åstadkommer skador, ohägn och intrång i vad den tidigare citerade medborgaren kallade den härliga, fria, tysta, friska naturen.

Herr TORWALD (c):

Fru talman! Jag tänker inte ta kammarens tid i anspråk för en upp-
reppning av alla de betänkligheter och invändningar mot den nya ter-
rängkörningslagen som jag vid debatten den 13 december i fjol anförde
vid lagens antagande.

Emellertid måste jag tyvärr konstatera, att utskottet i sitt betänkande
ganska lättvindigt viftar undan de preciserade problem jag redovisat i
min motion 1975/76:631. Några konkreta svar på de frågeställningar jag
bett utskottet ta ställning till lämnas ej.

Det är å andra sidan uppenbart, att uttalanden från utskottets sida
beträffande lagens tillämpning etc. är av värde för de organ som har
att tillämpa terrängkörningslagen liksom för allmänheten som har att
efterleva densamma. Jag har därför tänkt mig att i detta inlägg ställa
ett antal detaljfrågor med anknytning till terrängkörningslagen för att
få fastslaget hur utskottet anser att lagen skall fungera. För att ge ut-
skottets talesman tid att analysera frågorna tillsammans med utskottets
sekretariat så har jag i god tid i förväg tillställt dem en kopia av mitt
anförande. Detta bör ju borga för att de svar som lämnas skall kunna
vara till god vägledning för såväl allmänhet som samhällliga organ
när det gäller att umgås med den nya terrängkörningslagen och ankny-
tande kungörelser. All sådan information är angelägen, eftersom osä-
kerheten är stor ute på fältet.

Vad jag vill ha reda på är om vederbörande med stöd av terräng-
körningslag och generella dispenser i kungörelser som är kopplade till
denna – utan att begära dispens från länsstyrelse eller annan myndighet
– kan agera på det sätt som frågorna anger. Svaret bör alltså normalt
helt enkelt vara ett "ja" eller ett "nej". När jag fått svaren skall jag
återkomma med eventuella kommentarer och förslag. Här följer de frågor
jag önskar få besvarade:

1. Kan den bofasta befolkningen i de delar av fjällområdet, där re-
geringen bestämmer att körning i terräng med terrängfordon och mo-
torfordon är förbjuden, använda sin snöskoter för färder till och från
affär, postanstalt, fiskevatten etc.?

2. Kan skogsägare vid skogskörslor – när terrängförhållandena påkallar
detta och efter överenskommelse – passera över snötäckt egen eller an-
nans skogsmark med plant- eller ungskog, även om därvid vissa skador
uppenbarligen skulle uppkomma?

3. Kan jordbrukare låta bilar, som levererar kalk eller slam från re-
ningsverk etc., köra ut på sina fält och ombesörja spridning där?

4. Kan skogsägare låta virkesbilar passera över egna ängar, gården etc.
vid avhämtning av virke m. m.?

5. Kan en ägare av villa eller fritidshus i samförstånd med markägaren
låta en slamsugningsbil, vid tjänlig väderlek, köra fram till septiktank
eller slambrunn över ett gärde eller en äng?

6. Kan en arrangerande orienteringsklubb – såsom nu sker – vid upp-
läggning av bana för skidorientering använda snöskoter för uppkörning

Nr 100

Tisdagen den
6 april 1976

*Ändring i terräng-
körningslagen*

av föreskrivna spår i anslutning till kontrollerna?

7. Kan en arrangerande orienteringsklubb i samråd med markägarna utnyttja skogsstigar och andra stråk för att med motorfordon sätta ut kontroller samt utnyttja en lämplig skogsglänta för parkering av deltagarnas bilar?

8. Kan en skytteförening på liknande sätt utnyttja terräng och motorfordon för transport av målmaterial, parkering etc.?

9. Kan en jordbrukare och hans familj utnyttja egna ängar och gården för att ta sig till badställe eller bärmarker etc. med motorfordon – moped, mc eller eventuellt bil?

10. Kan glesbygdungdomar liksom hittills i samförstånd med markägarna i hembyn träna mopedkörning m. m. på skogsstigar och i grusgropar etc.?

11. Kan den som skall uppföra ett fritidshus i samförstånd med markägaren transportera virke m. m. över terrängavsnitt som ej är "sådan enskild led i terrängen som är avsedd för motorfordonstrafik"?

Fru talman! Jag vill än en gång understryka att svaren skall lämnas med utgångspunkt från *dagens* situation och med utgångspunkt från de generella dispenser som lämnas i aktuella kungörelser.

Låt mig avslutningsvis framhålla, att ett positivt svar på samtliga elva här framställda frågor enligt mitt förmenande skulle vara ett bevis på att mina farhågor för terrängkörningslagens negativa konsekvenser varit överdrivna. Jag hoppas naturligtvis att så är fallet, och avvaktar med spänning konkreta svar från utskottets talesman.

Herr JOHANSSON i Holmgården (c):

Fru talman! Såsom anförts här tidigare i dag är det bara någon månad sedan riksdagen senast fattade beslut i detta ärende. Det borde följaktligen, enligt min mening, ha varit lämpligt att man under ytterligare någon vecka hade avvaktat utfallet av de kungörelser som kommer eller som redan har utfärdats på detta område. Låt mig i alla fall säga, att när vi centerpartister inte har avgivit någon reservation eller något yttrande i denna fråga, är detta inte beroende på att vi har ändrat uppfattning sedan vi vid detta ärendets behandling i december månad klart sade ifrån att vi fortfarande anser att det borde vara generellt förbud mot körning med skoter på snötäckta hyggen. Redan de månader som har förflutit sedan dess har gett belägg för att så borde ha varit fallet.

Vi får nu avvakta och se hur utvecklingen kommer att bli. Jag utgår emellertid från att även skoterägarna kommer att anpassa sig till kraven på denna trafik, så att den kan accepteras.

Jag skall också säga några ord om körning på barmark. Därvid vill jag anknyta till vad jag sade i mitt anförande i december. Vi markägare har år efter år fått erfara hur man på än det ena, än det andra sättet gjort intrång på våra marker, på vår äganderätt och på vårt sätt att använda markerna.

När vi nu för en gångs skull kunde erfara att vi fick en lagstiftning

som fredade våra marker, så kände åtminstone jag som markägare en utomordentlig tillfredsställelse över detta. Av den anledningen har jag väldigt svårt att förstå den enorma kritik som inte minst herr Torwald vill framföra. Jag finner ingen anledning att ge något svar på de frågor som han har ställt – jag har f. ö. inte fått dessa frågor mig tillställda. Men jag finner anledning att påpeka att i den kungörelse som har kommit ut ges det klara besked om att förbudet mot körning i terräng inte i något som helst avseende inkräktar på det brukande av åker och skog som vi som markägare är beroende av. Därmed har våra intressen tillgodosetts.

Låt mig till sist, fru talman, säga att allt fler äger – och önskar äga – mark, inte därför att man i markägandet ser en produktionsresurs som man på alla sätt rimligen bör tillvarata utan därför att man i detta ägande ser en möjlighet att på olika sätt roa sig på den mark, på den åker och i den skog det är fråga om. Jag för min personliga del, som markägare, ser i åker- och skogsmark en produktionsresurs som det finns all anledning att vara varsam med och försöka använda i första hand för det ändamål som den sedan urminnes tider är avsedd till. Jag är helt övertygad om att den meningen i en framtid kommer att göra sig alltmer gällande.

Mot den bakgrunden ber jag, fru talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr HEDSTRÖM (s):

Fru talman! Jordbruksutskottet har i detta betänkande än en gång ställt sig bakom de principer i fråga om regleringen av rätten att framföra fordon i terräng vilka sedan den 1 januari 1976 fått sitt uttryck i terrängkörningslagen och terrängtrafikkungörelsen.

Vad först beträffar fru Anérs anförande vill jag påminna om vad utskottet anförde i samband med behandlingen av förslaget till terrängkörningslag. Utskottet fann det vara angeläget att införa ytterligare restriktioner i fråga om snöskotertrafiken, som på många håll vållat skador på naturmiljön och störningar av annat slag. De hittillsvarande erfarenheterna kunde emellertid enligt utskottets mening inte anses motivera ett generellt förbud mot körning på all snötäckt mark. Utskottet framhöll att man vintertid kunde ta sig fram med snöskoter på många håll i landet utan att vare sig markägarens eller allmänna intressen skadas. Utskottet grundade sitt ställningstagande i dessa frågor bl. a. på utredningar som verkställt av statens naturvårdsverk. Naturvårdsverket framhöll att olägenheterna av snöskotertrafiken var mindre än vad man tidigare haft anledning att befara och att olägenheterna ofta berodde på ett missbruk av skotern – olaga jakt, okynneskörning nära turistanläggningar m. m.

Som framgår av 3 § terrängkörningslagen kan lokala förbud eller föreskrifter beträffande t. ex. snöskoterkörning meddelas såvitt avser områden som är känsliga från naturvårdssynpunkt eller annan allmän synpunkt. Det gäller ju, som utskottet framhållit i föreliggande betänkande,

Tisdagen den
6 april 1976

*Ändring i terräng-
körningslagen*

att åstadkomma en rimlig avvägning mellan skyddsintressena och behovet av att kunna ta sig fram i vägfattiga eller väglösa områden. Enligt min mening ger bestämmelserna goda möjligheter till en smidig avvägning mellan dessa delvis motstridande intressen. När det gäller snöskoterkörningens eventuella effekter på djurlivet vill jag erinra om att jaktstadgan numera inte tillåter att jaktvapen medförs vid färd i terräng med terrängfordon. Under alla förhållanden anser jag att nuvarande regler fått verka så kort tid – som tidigare här anförts – att man också med hänsyn därtill rimligtvis måste motsätta sig en ändring i terrängkörningslagen i enlighet med vad fru Anér yrkat.

Som svar på herr Torwalds många frågor vill jag framhålla följande:

Huvudsyftet med förevarande bestämmelser har varit att på ett tidigt stadium och så effektivt som möjligt skydda naturen och friluftslivet mot de vådor som en alltför ohämmad utveckling av fordonstrafik i terrängen innebär. Detta syfte har utskottet ansett bäst kunna uppnås genom ett generellt förbud mot barmarkskörning.

Självfallet måste en sådan generell regel kompletteras med ganska utförliga undantagsbestämmelser. Utskottet har i föreliggande betänkande konstaterat att undantagsbestämmelserna måste anses uppfylla alla rimliga önskemål i sammanhanget. Givetvis kan man alltid inför ett nytt lagstiftningskomplex – såsom herr Torwald gör – ställa upp ett antal hypotetiska situationer för att kontrollera i vad mån lagstiftaren lyckats tillgodose det ena eller det andra intresset. Den sortens intellektuella lek är dock av ringa värde. Som bekant tillämpar man i svensk lagstiftning inte längre den metodik med detaljreglering som skulle krävas för att besvara herr Torwalds frågeformulär. I stället överlåter man åt de rätts-tillämpande myndigheterna att inom den ram som lagstiftningen utgör och med ledning av mera generella formuleringar ta ställning till det enskilda fallet, och så småningom bilda en praxis som blir vägledande. Med hänsyn härtill är det enligt min mening föga meningsfullt att nu ta upp en debatt om terrängkörningsbestämmelserna som ju haft tillfälle att verka endast ett drygt kvartal. Som jag redan nämnt ankommer det på de regeringen underställda organen, i detta fall främst naturvårdsverket, att tillämpa bestämmelserna och i mån av behov föreslå ändringar och tillägg.

Emellertid har jag och utskottets övriga ledamöter fått den uppfattningen att terrängkörningslagen och tillämpningsföreskrifterna blivit föremål för vissa missförstånd och i en del fall rena överdrifter vad beträffar reglernas verkningar. Jag vill därför som svar till herr Torwalds frågor i korthet ange några viktiga punkter i undantagsbestämmelserna.

Först vill jag dock understryka – vilket framgår av utskottets betänkande – att statens naturvårdsverk f. n. är i färd med att utarbeta mera detaljerade anvisningar till tillämpningsföreskrifterna. Det är således inte min avsikt att på något sätt föregripa resultatet av naturvårdsverkets arbete.

Man bör först och främst hålla i minnet att det inte finns något allmänt

förbud mot körning på snötäckt mark, annat än vad beträffar områden med skogsföryngring. De områden i fjälltrakterna där sådana förbud kan komma att införas är ännu inte fastställda. Det ingår i naturvårdsverkets nyss nämnda uppdrag såväl att kartlägga dessa områden som att tillgodose orsksbefolkningens krav på undantag från eventuellt terrängkörningsförbud. De frågor i herr Torwalds anförande som avser körning på snötäckt mark behöver alltså inte kommenteras ytterligare.

Vidare är all körning i jordbruk och skogsbruk undantagen från det generella förbudet mot barmarkskörning. Denna regel torde i normala fall inrymma också transport av gödningsmedel, avhämtning av virke m. m. När fordon används för skogsvårdsändamål får det också framföras över områden med skogsföryngring.

Något hinder mot körning inom tomtområde föreligger inte heller. Härmed möjliggörs enligt min mening flertalet transporter av typ slam-sugning eller virkestransport över en sommarstugetomt. I övrigt gäller att körning på erskild körled i terrängen är tillåten. Detta gäller också för sådana orienteringsarrangörer m. fl. som herr Torwald nämnt. Jag är övertygad om att personer av den kategorin har förståelse för strävandena att skydda naturen och friluftslivet. De bör heller inte vara främmande för tanken att lämna bilen för en kort promenad fram till den plats där kontrollen skall placeras.

När det gäller jordbrukarfamiljens färder till badställen, bärmarker osv. får man enligt min mening förutsätta att hittillsvarande trafik av detta slag i allmänhet inte har skett över helt obanad mark, utan att någon form av körleder i terrängen har utnyttjats. Om inte annat torde omtanken om fordonsparken bidra till att man också i fortsättningen undviker de mera svårframkomliga terrängpartierna.

En annan kategori, som herr Torwald ömmar för, är den moped- och motorcykelåkande ungdomen. Jag vill än en gång understryka att redan undantagsbestämmelserna i sig ger åtskilliga möjligheter till körning på andra områden än det allmänna vägnätet. Enligt vad utskottet erfarit utreder naturvårdsverket möjligheterna till generell dispens till förmån för körning i sådana områden som t. ex. grustag, slagghögar osv.

Med dessa synpunkter hoppas jag att herr Torwalds farhågor inför terrängkörningslagens konsekvenser i någon mån har dämpats. Jag vill än en gång betona att naturvårdsverkets kommande anvisningar torde undanröja eventuella kvarvarande oklarheter på detta område. Därefter får behovet av eventuella kompletteringar bedömas mot bakgrunden av framtida erfarenheter av reglernas tillämpning.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr TORWALD (c):

Fru talman! Låt mig först säga att jag delar herr Johanssons i Holmgården uppfattning att det har förekommit trafik som varit störande för markägarna. Men enligt mitt förmenande har motorfordonskörning utan markägarens tillstånd aldrig varit tillåten. Det har inte funnits någon koppling mellan allemansrätten och rätten att köra motorfordon. Och

det problemet att en del människor sätter sig över allemansrätten och rätten att disponera mark elimineras ju inte genom en skärpt lagstiftning av något slag. Det som är det tråkiga med denna lagstiftning är att den i viss omfattning hindrar också markägaren själv att utnyttja sin mark, och den omöjliggör också andra människors fritidsaktiviteter, där man kan ha behov av att köra och där körningen i så fall alltid har skett i samförstånd med markägaren.

Nog om detta. Utskottets talesman säger att de situationer som jag målar upp är hypotetiska. Nej, jag tycker inte det är särskilt hypotetiskt om man frågar huruvida den bofasta befolkningen i fjällområdena skall ha rätt att använda sin skoter för färd till och från affär, post osv. Nu säger utskottets talesman att det inte är aktuellt ännu, eftersom det inte har utfärdats några sådana förbud. Det är ganska förvånande, eftersom det ju sades att det viktigaste skälet till att det var så bråttom att anta denna terrängkörningslag var angelägenheten av att snabbt åstadkomma ett skydd mot skoterkörning. Lagen har alltså inte tillämpats under den gångna vintern i fjällområdena. Det är sanningen. Och i och för sig är det ju bra, för då har den bofasta befolkningen i varje fall inte denna vinter brutit mot lagen när man har använt skoter.

Beträffande frågorna 3 och 4 tycker jag att jag har fått tillfredsställande svar. En jordbrukare bör kunna använda fordon för transport av skogsprodukter och virke även över mark som i normala fall inte utnyttjas för bilkörning. Däremot fick jag inget svar på den fråga som jag tycker är själva knuten i sammanhanget, nämligen huruvida en skogsägare vid skogssysslor när terrängförhållandena påkallar detta kan passera över snötäckt mark, egen eller annans – i sistnämnda fallet givetvis efter överenskommelse – som är planterad med ungskog, även om vissa skador därvid uppenbarligen kan uppkomma. Det enda undantag som det där talas om är om det gäller skogsvårdsändamål. Vad jag talar om är alltså skogsdrivning. Såvitt jag förstår är detta inte tillåtet enligt gällande kungörelse och lag.

Vad sedan gäller orienteringstävlingar är det ju inte så att orienterarna skall åka bil fram till kontrollerna, utan här gäller det körningar när man lägger upp tävlingen och skall ordna med parkeringsplatser o. d. Och det är stora arrangemang. Om inte herr Hedström vet det kan jag tala om att det kan röra sig om 1 000–2 000 deltagare, och det kräver ganska stora ytor. Hittills har man kunnat lösa sådana frågor i samförstånd med markägarna. Nu måste man såvitt jag kan förstå – herr Hedström har inte kunnat påvisa något annat – gå till länsstyrelsen för att få dispens, såvida inte nya regler tillskapas. Lagen har i så fall varit i kraft i tre månader utan att sådana regler finns. Det är svagt samtidigt som det är bra att utskottets talesman måste erkänna att det inte finns ordentliga tillämpningsföreskrifter för den lag som har varit i kraft i tre månader. I stället skall naturvårdsverket i efterhand försöka yxa till sådana bestämmelser att lagen får en rimlig funktion.

Jag skall inte förlänga debatten men vill uttrycka den förhoppningen, att naturvårdsverket skall lyckas göra sådana tillägg till de nuvarande

bestämmelserna att de förhållanden som jag har påtalat går att förena med bestämmelserna. Så är det uppenbart inte i de flesta fall f. n. Bestämmelserna skall vara sådana att man kan anordna orienteringstävlingar, skyttetävlingar, färdas till badställen och annat utan att göra sig skyldig till brott mot terrängkörningslagen. En ansökan hos länsstyrelsen om att få anordna en orienteringstävling innebär att det blir en offentlig handling. Den som vill kan alltså gå till länsstyrelsen och få reda på var orienteringstävlingen skall anordnas. Därigenom blir tävlingen meningslös i den mening som en orienterare lägger i ordet orientering i okänd terräng.

Fru talman! Jag har inget annat yrkande än utskottets.

Överläggningen var härmed slutad.

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av fru Anér, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Anér begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 30 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av fru Anér.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Anér begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 245
Nej - 28
Avstår - 5

§ 10 Föredrogs

Inrikesutskottets betänkande

1975/76:29 med anledning av propositionen 1975/76:140 med förslag om allmän beredskapsbudget för budgetåret 1976/77

Utskottets hemställan bifölls.

På förslag av fru tredje vice talmannen beslöt kammaren att uppskjuta behandlingen av på föredragningslistor återstående ärenden till morgondagens sammanträde.

§ 11 Kammaren åtskildes kl. 23.56.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert